Թ. ՏԱՐԻ 2628 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 18 ՍԱՀՄԻ 4385 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1892 18 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1310 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան կանխիկ արժէք	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան Փրանք	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մամուլու տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ	Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏ. 27/8 ՆՈՅՄ. 1892

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ԲԵՐՔԵՐ

Կը շարունակենք ուշադրութիւն հրաւիրել Հանրային Պարտուց Վարչութեան տարեկան տեղեկագրոյն այն մասերուն վրայ որք կարեւորութիւն կրնան ունենալ Թուրքիոյ անտեսական զարգացման տեսակէտով։

1891-92 տարեշրջանին մէջ, աղի հասոյթն եղած է 730,354 ոսկի, մինչ տասն տարի յառաջ, երբ այս Վարչութեան ձեռքն եկաւ, 618,029 ոսկի էր։ Հասոյթի այս ճիւղն ո՛չ մէկ տարի վերջին շրջանին չափ հարուստ եղած է։ 1890-91 շրջանին մէջ 180 միլիոն 828 հազար քիլոկրամ աղ ծախուած էր ; 1891-92 շրջանին մէջ ծախուած է 191 միլիոն քիլոյի չափ։

Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ միջոցներ ձեռք կ'առնու բաւ կարի մեծաքանակ աղ արտածելու։ Հնդկաստան աղ չունեցող երկիրներէն է, և կ'աշխատուի Թուրքիոյ աղը մինչեւ Հնդկաստան ղրկել։ Եթէ Հնդկաստանի և Չինաստանի թէյը կրնայ գործածուիլ Թուրքիոյ մէջ, ինչո՞ւ համար Թուրքիոյ աղը չկարենայ գործածուիլ Գանգէսի եզերաց վրայ։ Ի Սալիֆ (Եէմէն) հարուստ աղարան մը կայ, ուր Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը նաւամատոյց և ճամբաներ շինել տալով, այնպէս ըրաւ որ նաւեր դիւրաւ կարենան աղի կարեւոր բեռներ առնուլ անտի։ Այս լաւ տնօրինութեան արդիւնքն անմիջապէս զգալի եղաւ, արտածեալ բերքին աւելնալովը։ Վերջին տարեշրջանին մէջ ծախուած 191 միլիոն քիլօ աղէն Հնդկաստան ղրկուած է 5,600,000 քիլօ, որոյ վրայ պէտք է բարդել 2½ միլիոն քիլօ եւս, որոյ հաշուոյն կարգադրութիւնը ներկայ տարւոյ տեղեկագրոյն մէջ պիտի երեւի։ Եւ սակայն տարի մը յառաջ, 1890—91 ին, 3,177,000 քիլոյէ աւելի չէր Հնդկաստան ղրկուած օսմ. աղը։

Արեւելեան Բումելի և Պուլկարիա եւս միւս օսմ. նահանգներէն կ'առնեն իրենց պէտք եղած աղը։ Բայց Անհօլը աղահանք մը կայ, զոր միւս օսմ. նահանգաց մրցման դէմ պաշտպանելով զարգացնել կ'ուզէ պուլկար կառավարութիւնը, և հետեւապէս ուրիշ կողմերէ աղ բերուելուն դէմ դժուարութիւններ յարուցած է, մաքսի ենթարկելով, ներքին տուրք առնելով սպառման օտար աղէն եւ իր երկաթուղեաց վրայ բնիկ աղը թեթեւ գնով և օտարամուտ աղը սուղ փոխադրելով։ Այս ամեն պաշտպանողական միջոցներու հետեւանքն այն եղած է որ մինչ 1890-91ին 2,800,000 քիլօ օսմ. աղ ղրկուած էր Պուլկարիա եւ Արեւելեան Բումելի, 1891-92ին 1,246,000 քիլոյէ աւելի չէ կրցած ղրկուիլ, և կը կասկածուի թէ այս տարի այնչափ ալ պիտի չկարենայ ղրկուիլ։

Տարբեր է Սերպիոյ վիճակն։ Այն երկիրն եւս իր աղը դուրսէն կը բերէ, Թուրքիայէն, Ռումանիայէն, Հունգարիայէն, մինչեւ իսկ Իտալիայէն, ո՛ր երկիր աւելի աժան և աւելի աղէկ ապրանք առաջարկէ սերպ վարչութեան։ Հանրային Պարտուց Վարչութեան բարձրագոյն պաշտօնատարներէն Երուանդ Նազար էֆէնտիի մի քանի տարի յառաջ ի Պելկրատ սերպ վարչութեան հետ կատարած բանակցութիւններէն ի վեր, ի Սերպիա օսմ. աղի վաճառման համար Հանրային Պարտուց Վարչութեան անկեղծութիւնք իրագործուած են, և անցեալ տարեշրջանին մէջ 1,200,000 քիլօ աղ ղրկուած է հոն։ Որովհետեւ Փոչայի օսմ. աղերը մանաւանդ շատ կը գնահատուին ի Սերպիա, Վարչութիւնը կը յուսայ նոյնքան ընդունելի ընծայել զանոնք Սերպերուն որքան է արդէն Ռումանիոյ հանքային աղը ([illegible])։ Վերջապէս, նոյն իսկ Ռումանիա, որոյ հանքային աղն համբաւաւոր է Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ, կը շարունակէ ծովային աղ գնել Թուրքիայէն, թէեւ տարիէ մ'ի վեր յառաջդիմութիւն չկայ այն կողմէ։

Կ'ուզէ՞ք գաղափար մ'ունենալ աղի մասին Թուրքիոյ հարստութեան վրայ. Քիլօն ղրուշի կոտորակներով ծախուած ապրանքի մը արժէքը թերեւս մեք չգիտնանք, բայց այն երկիրք որք զուրկ են աղէ՝ մեծապէս կը գնահատեն զայն։ 1890-91 տարեշրջանի վերջ, Հանրային Պարտուց Վարչութեան աղի կեդրոններն և գաւառային մթերանոցները կը պարունակէին 300 միլիոն 710,540 քիլօ աղ, և 1890-91 տարեշրջանին մէջ 201 միլիոն 436,497 քիլօ եւս հանուելով ծովէն և հանքերէն, Վարչութիւնն ունեցած է 502 միլիոն 147,037 քիլօ աղ, յորմէ Թուրքիոյ ներքին սպառման և օտար երկիրներ արտածման գործածուած է 200 միլիոն 593 հազար 732 քիլօ, որով տարւոյս մարտի սկիզբն Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն ունէր պատրաստ 301 միլիոն 553 հազար 305 քիլօ աղ։

Շերամի բերքն Հանրային Պարտուց Վարչութեան մատակարարած բերքերուն մէջ ամենէն պայծառ արդիւնք տուողն է։ Հունտի, խոզակի և մետաքսի տասանորդներէ առնուած հասոյթն, որ 1882-83ին 18,951 ոսկի էր միայն, 1890—91 շրջանին մէջ բարձրացած է 51,251 ոսկւոյ, այսինքն՝ երկուք ու կէս պատիկէն աւելի եղած է, եւ թէպէտ 1891-92 տարեշրջանը նոյնքան նպաստաւոր չէ եղած և 45,895 ոսկի տասանորդ արտադրած է, բայց այս բան վերագրելի էր անցեալ տարի մետաքսի գնոյն անկման, մինչ այս տարի (1892-93) հակառակն է, և ինչպէս անցեալ օր Պրուսայի նահանգին շերամագործութեան վերաբերեալ յօդուածի մը մէջ կը նշանակէինք, թէ խոզակն և թէ մետաքսն այս տարի աւելի կ'արժեն, և շերամաբոյծք ու մետաքսագործք այս տարի լաւագոյն կը վարձատրին։

Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ տասն տարիէ հետէ շերամագործութեան փոփոխեալ վիճակն ի Թուրքիա քաջալեր մ'եղած է Վարչութեան՝ այս բերքին և արհեստին զարգացման մասնաւոր ուշադրութեամբ հոգ տանելու, որուն ապացոյց է Պրուսայի մէջ շերամագործութեան վարժարանի մը բացումն, որոյ նման հաստատութեանց բազմանալը Թուրքիոյ ուրիշ կողմերն եւս փափաքելի է յոյժ, և ուղղակէս կրնայ նպաստել արժեթղթատիրաց թողուած հասոյթի ճիւղ մը աւելի արդիւնաւորելու։ Բայց եթէ արժեթղթատէրք տասնէն մէկ կ'առնուն, տասնէն ինն կը մնայ երկրացիներուն, որք հետեւապէս մեծագոյն շահ ունին օգտուելու Հանրային Պարտուց Վարչութեան բարեդէպ տնօրինութիւններէն։

Հայք ի մասնաւորի չեն կրնար մոռնալ թէ այս պատուական շահագործութեան մասին Յունաց կողմէ բուռն մրցման ենթակայ կը գտնուին, որք Պրուսայի և շրջակայ գաւառաց մէջ մեծագոյն դրամագլուխ և ճարտարութիւն ի կիր կ'առնուն՝ այս վերածնող արհեստագործութեան մէջ առաւելագոյն բաժինն իրենք կորզելու։ Հայք պէտք չէ ուրեմն իրենց յայս վայր ստացած դափնեայ պսակներով շատանան, և նոյն իսկ իրենց քսակին շահուն համար, արժանապէս մրցին իրենց քաջարժուն արհեստակիցներուն հետ։

Հնտահանութեան մէջ մանաւանդ Յոյնք մեծագոյն բաժին մը ձեռք բերած ըլլալ կը թուին, գոնէ Պրուսայի նահանգին մէջ, որպէս երեւի անցեալ օր մեր հրատարակած ցուցակէն՝ վկայագրի արժանացող հնտահաններու։ Յայտնի է թէ շերամի հիւանդութեան Թուրքիոյ մէջ ճարակելէն յառաջ Թուրքիացի շերամաբոյծք իրենք կը հանէին իրենց պէտք եղած հունտը։ Բայց երբ եւրոպականէն եկօղն սահմանեան շերամատունք եւս վարակեցան, Թուրքիացիք հարկադրեցան լաւագոյն հունտն Եւրոպայէն բերել, իրենք որ երբեմն հունտ կը ծախէին Եւրոպացւոց անգամ, իբրեւ ոչ-վարակեալ շերամի արտադրութիւն։ Գրեթէ քառորդ դարէ մ'ի վեր է արդէն որ Թուրքիացիք հարկատու են եւրոպացի հնտահաններու, և Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը կ'ուզէ Թուրքիացի շերամագործներն այս հարկէն ազատել, իրենց սովրեցնելով լաւագոյն դրութեամբ շերամի հունտ հանելու, և կը տեսնենք որ յոյն արհեստաւորք մեր հայ արհեստաւորներէն աւելի յառաջ կ'անցնին եթէ ոչ լաւագոյն խոզակ գէթ լաւագոյն հունտ արտադրելու գործին մէջ։ Երբ աչքի առջեւ բերենք թէ տարին երբ 100 հազար ոսկի կուտան Թուրքիացիք հունտի համար, կը հասկցուի թէ մերայինք ո՛րքան մեծ պատճառ ունին շերամագործութեան այս ճիւղն եւս մասնաւոր խնամով ուսումնասիրելու և զարգացնելու։

1890-91ին թարմ խոզակ հանուած է 1,537,101 քիլօ, չոր խոզակ 196,126 քիլօ և 151,598 քիլէ, ծակ խոզակ 4 հազար 808 քիլօ և 4,204 քիլէ։ Հունտ հանուած է 247 քիլօ. մանած մետաքս 2,953 քիլօ. և փրիզոն մետաքս 8,689 քիլօ։

Իսկ 1891-92 շրջանին մէջ, թարմ խոզակն է 1,434,260. չորն 309,444 եւ 152,941. ծակ խոզակ 4,614 և 5,687. հունտ՝ 83 քիլօ. մանած մետաքս 1,010 և փրիզոն՝ 1,481 քիլօ։

Որով 1891—92 շրջանը նախորդին վրայ կը ցուցնէ 968 քիլոյի և 2,826 քիլէի աւելութիւն մը. այնու հանդերձ տասանորդն 5,356 ոսկի պակաս եղած է, գնոց անկման պատճառաւ, որ ներկայ տարեշրջանին կը դարմանուի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ կառավարական մամուլը պէտք կը տեսնէ պատասխանել գերմանական և անգլիական լրագրոց դիտողութիւններուն Ռուսիոյ ելմտական անձկութեան վրայ։ Ժուռնալ տը Սէն Բեդերսպուրկ կ'ըսէ թէ Փեթերսպուրկի կայսերական Պանքան և կառավարական գանձարանն ի միասին հոկտ. 12/24ին ունէին 604½ միլիոն ոսկի րուպլ, այսինքն՝ 2 միլիառ 418 միլիոն ֆրանք։ Այս գումար շատ աւելի է Ֆրանսայի Պանքային ունեցած 1 միլիառ 673¼ միլիոն ֆր.ի հնչուն մետաղադրամէն կամ Անգլիոյ Պանքային 26 միլիոն ոսկիէն։ Կայսրութեան Պանքայէն զատ Ռուսիոյ կառավարական գանձարանն ունի 12ուկէս միլիոն թղթադրամ րուպլ և 53 միլիոն ոսկի րուպլ։ Բաց աստի, երեք ամսէ ի վեր տուրքերն ո՛չ միայն պակաս արդիւնք չեն տար, ինչպէս եղաւ անցեալ տարի և ներկայ տարւոյս սկիզբն, այլ ենթադրուածէն աւելի կուտան։ (Հաւանօրէն արդէն պակաս ենթադրուած էին)։—Բայց Ժուռնալ տը Սէն Փեթերսպուրկ չի բացատրեր թէ ապահով լաւ վիճակի մէջ գտնուող գանձ մը ինչո՞ւ համար Ռոչիլտեան Տան միջնորդութեան կը դիմէ, կէս միլիառ ֆր.ի նոր փոխառութիւն մը կնքելու համար ի Փրանսա, և դրամի այնքան մեծ պէտք կը ցուցնէ որ 100ին 4 տոկոս կ'առաջարկէ, ինք որ իր վերջին փոխառութիւնն 100ին 3ով կնքած էր արդէն։

ԼՈՒԹԷՐ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Այն բանախօսութեամբ զոր Վիլհէլմ կայսր արտասանեց հոկտ. 19/31ին ի Վիթէնպէրկ՝ Լութէրի սենեկին մէջ իսկ բողոքականութեան հիմնադրին չորրորդ հարիւրամեակին առթիւ, գերման վեհապետը ցուցուց թէ գիտէ յարգել իր ոչ-բողոքական հպատակաց զգացումներն, որոց դպչող բառ մ'իսկ չհանեց բերնէն, ուստի կաթոլիկներն եւս գոհութեամբ կը յիշեն իւր ճառ։ Իր խօսք բողոքականներու ուղղեալ էր, կաթոլիկ ո՛չ ոք կար հանդէսին մէջ, և կայսրը գինի խմեց նոյն բաժակով զոր Մարթիրոս Լութէր գործածած էր 1525ին՝ կրօնաւորութիւնը թողլով ամուսնացած օրն, որով որոշապէս մտաւ բողոքականութեան ճամբուն մէջ։ Կայսրը նոյն այն բաժակով երկար կեանք մաղթեց «բողոքական իշխաններուն և ազատ քաղաքաց կառավարութիւններուն Գերմանիոյ»։ Յիշեցուց թէ ինչպէս իւր պապ և իւր հայր նորոգել տուած էին Վիթէնպէրկի եկեղեցին և դրեալն ի պատիւ Լութէրի յիշատակին, և յարեց.

«Կենաց և մահուան մէջ մեր յոյս հիմնուած է Աւետարանի մշտնջենական ճշմարտութեանց վրայ։ Այսօր ի ներկայութեան Աստուծոյ վերստին յայտարարեցինք մեր հաւատքն, և պէտք չէ մոռնանք թէ այս հաւատք կը միացնէ զմեզ բովանդակ Քրիստոնէութեան հետ։ Ի մասին հաւատալեաց, բռնադատում չկայ. սրտի ազատ համոզման խնդիր մ'է այս, և բարեկարգութեան մէկ օրինեալ պտուղն է այս կրօնային ազատութիւն։ Մեք բողոքականքս ոչ ումեք կը սպառնանք իւր դաւանութեան պատճառաւ, բայց հաւասարապէս և ցմահ կը պաշտպանենք Աւետարանի վարդապետութիւններն։ Այս է իմ աղօթքս, յոյս, վստահութիւնս. այս ոգին կը տածեն յայտնապէս նաեւ ամեն անոնք որք հաւաքուած են այս հանդիսին առթիւ։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՄՏԵԱՑ վաճառականութիւնն օրէ օր կ'իյնայ, կ'ըսէ Իրագէն թղթակից մը, Օտեսայէ հոկտ. 29 թուակիր նամակաւ, որովհետեւ այս տարի ամերիկեան հունձքն յոյժ առատ է, և անգլիական և այլ եւրոպական մթերանոցք լի են ցորենով և այլ արմտիքով։ Անկեւ է թէ Ամերիկացիք արեւմտեան Եւրոպիոյ հրապարակներն իրենց ձեռքն անցուցած են, և յաջողապէս կը մրցին Ռուսիոյ դէմ։ Ռուս երկրագործներուն և արտածող վաճառականներուն գործը շատ ծանր կ'երթայ, և ապագայ բարւոքումն ալ յուսալի չէ։ Ցորենը Ռուսիոյ մեծագոյն բերքն է, հարստութեան գլխաւոր միջոցն է, և մահաւանդ հարուած մ'ընդունած լինել կը թուի ո՛չ թէ Ռուսաց, կամ ո՛չ միայն Ռուսաց, այլ և Ամերիկացւոց։ ՅՕտեսա լուր եղաւ թէ Պարոնայք Տրէյֆիւս ի մօտոյ պիտի դադրեցնեն իրենց ամեն գործողութիւններ ի Ռուսիա ։ Տրէյֆիւսեան ընկեր տուներն, որոց գործատեղիք են ի Լոնտոն և ի Փարիզ, շատ տարիներէ հետէ ցորենի մեծագոյն արտածիչն են Ռուսիոյ մէջ։ Այս Տունն ալ, միւսներուն պէս, չէ կարող մրցիլ ամերիկեան մրցման դէմ, այսինքն՝ Ամերիկայէն ցորեն բերող անգլիական կամ ֆրանսական տուներուն դէմ, ի բաց առեալ ինչ ինչ տեսակներ որք քիչ կ'ուզուին և զորս առանձինն Ռուսիա կը [illegible]։ Ցորենի վաճառականութեան այս անկում նաւային շահագործութեան մէջ եւս մեծ անկում յառաջ բերած է, ինչպէս տեղի ունեցած սնանկութիւններէն կ'երեւի, և ուրիշներ ալ կը սպասուին առաջիկայ ձմրան մէջ։ Վերջապէս, այս ամեն աննպաստ պայմանք թղթադրամ րուպլի շարունակեալ անկմամբ մասնաւոր նշանակութիւն մը կ'առնուն։ Պ. Վիթթէ պաշտօնի սկսելով իբրեւ ելմտական նախարար, արդարեւ պայծառ վիճակ մը չի տեսներ իւր առջեւ։

—Ռուսիոյ մէջ գործող տուներէն եօթնեկիս մէջ սնանկացաւ Ուիլերմ Արթուր Սմիթ և Ընկերութիւն, ռուսական ուրիշ եօթն տուներու հետ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼԵՀԱՍՏԱՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ.—Նովոստի կը գրէ թէ ռուսական Լեհաստանի Լոտս քաղաքին և Կ. Պոլսոյ միջեւ մեծ վաճառականութիւն մը հաստատուելու վրայ է։ Լոտս Ռուսիոյ Մանչէսթըրն է։ Քանի տարիէ հետէ Լոտսի գործարանատեարք կը ճգնէին տեղ մը գրաւել օսմ. մայրաքաղաքին մէջ, բայց անգլիական մրցման չէին կրնար տոկալ։ Սակայն հիմա ճարը գտած են, և Օտեսայի ճամբով շատ մը ապրանք կը ղրկեն Կ. Պոլիս։ Պարոնայք Շայպլէր, Բօզնանսքի և այլ լեհ գործարանատեարք կ'ըսեն թէ առաջին անգամ ի Կ. Պոլիս ապրանք ղրկելնէն ի վեր մեծաքանակ հրամաններ ընդունած են օսմ. մայրաքաղաքին գլխաւոր վաճառականներէն։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՔՈԼՈՄՊՈՍԻ ուղղակի սերունդէն եղող Պ. Քրիստոֆոր Քոլոմպոս ինչո՞ւ համար չէ մասնակցած Հուէլվայի հանդէսներուն որք տեղի ունեցան ի պատիւ իւր մեծ պապուն։ Պատճառն այսօր կը յայտնեն սպանիական լրագիրք։ Պ. Քրիստոֆոր Քոլոմպոս, որ Վէրակուայի դուքս տիտղոսը կը կրէ, թէեւ մեծահարուստ մարդ մ'էր, բայց անզգուշաբար ձախողուածոց շարքի մը բերմամբ մի քանի ամիս յառաջ սնանկացաւ ինքն եւս։ Առնելիքաւորները զինք սնանկ հռչակել տալով, Քոլոմպոսի չորրորդ հարիւրամեակէն մի քանի օր յառաջ աճուրդի հանեցին ծախեցին բոլոր գոյքն անուանի նաւորդին միակ մնացեալ շառաւիղին։ Վէրակուայի դուքսը, տեսնելով որ յիշեալ հանդէսներուն մէջ արժանաւոր երեւոյթ մը չպիտի կրնայ ունենալ, բնաւ չմասնակցեցաւ անոնց, և այժմ գիւղ մը քաշուած, թշուառութեան կը [illegible], և ո՛չ մէկ կողմէ օգնութիւն [illegible]։ 50 տարեկան է այժմ։ Երեք տարի յառաջ կրօնական գործոց նախարար էր Պ. Սակաստայի ազատական նախարարութեան մէջ։ Մեծին Քոլոմպոսի այս թոռանց թոռն, որ անոր պէս խեղճութեան մէջ մեռնելու սահմանուած կը թուի, իր փայլուն օրերուն մէջ մեծ գումարներ ծախսած էր երկրագործութեան բարւոքման և յառաջացման Սպանիոյ մէջ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (6)

Ք. ՌՈՒՏՊՈՒՌԳ ԵՒ Ք. ԼԻՏԵԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԵՂԱՆԻՆ ԸՆԹԵՐՔԸ

Խարտեաշ մազերը խողանակաձեւ կտրուած էին։ Նեղ ճակատը, գորշագոյն աչուըները, լի յանդգնութեամբ, փոխանակ հրապուրելու կը խորշեցունէին, և իր գոյնին փայլուն ճերմակութիւնը չէր մեղմացուներ իր ակնարկին խստութիւնն ու յանձնապաստանութիւնը։ Դէմքին կատարեալ ձուաձեւը, ակռայներուն գեղեցկութիւնն ու գոգտրիկ բերնին նրբութիւնը, որ բարակ պեխով մը հովանաւորուած էր, չէին մոռցունել տար իր ժպիտին արհամարհոտ հեգնութիւնը։

Թէեւ իր խօսուածքին մէջ համարձակ, խիստ զգուշաւոր էր իր մօրը քով, զոր կը շրջապատէր միշտ հոգածու և փութկոտ խնամքներով։

Կասթոն կոմսը բազմաթիւ թերութիւններ ունէր, թերութիւններ որք սոսկալի կերպով կը նմանէին մոլութիւններու։

Ամեն բանի մէջ պոռոտախօս էր և մանաւանդ պարծենկոտ։ Հազուագիւտ կորով մը և համարձակութիւն մը ունենալ կը ցուցնէր կանանց նկատմամբ։

Իր մօր սենեակը մտնելով, յարգանօք խոնարհեցաւ կրօնաւորուհիին առջեւ. յետոյ դէպ ի կոմսուհին յառաջանալով.

—Զիս ուզեր էք, մայր, ըսաւ։

—Ձեր օժանդակութեանը պէտք ունիմ, Կասթօն։

—Ուրախ եմ, մայր։

—Եթէ չէք դժկամակիր ինծ ընկերանալու...

—Ո՛հ, մայր իմ...։

—Սպասեցէք ուրեմն... ինծ ընկերանալու խեղճերու տուն մը որք օգնութեան պէտք ունին։

—Ուղեւորութիւն մը ձեղնայարկի մը մէջ, պարոն կոմս, յարեց քոյր Մատլէն, արտախոշոր թշուառութիւն մը։

Կասթօն չկրցաւ զսպել սրտնեղութեան շարժում մը։

Մայրը բան մը չտեսաւ, բայց կրօնաւորուհին աչքէն չվրիպեցաւ այն։

—Բարերարութիւնը հարուստին պարտքն է, մայր, ըսաւ։ Այնքան խիստ շատ անգամ օրինակովդ խրատած ես զիս որ անկարելի է չուրախանամ ձեր բարեգործութիւններուն մասնակցելուս։

Այս խօսքն յաւակնայեղց էր, բայց տիկին տը Ռօսթան անոր ոգին միայն ըմբռնեց։ Կոմսուհին յաղթական նայուածք մը ունեցաւ։

—Գլխարկս, լոգիկս առնեմ վերադառնամ, ըսաւ Կասթօն։

Եւ դուրս ելաւ։

Փութաց իր բարեկամին՝ տը Գոռնէի դղեակին քով երթալ, որուն հաղորդեց այն «անկարեան» զոր մայրը դրած էր իր վրայ։

—Գնա, սիրելիս, գնա բարիք ըրէ, ըսաւ դերակոմսը. տխուր հանգոյց մըն է։

—Պիտի պատասխանեմ քեզ ինչպէս մայրս կը պատասխանէ ինծ ողորմածութեան վրայ իր քարոզներուն օրը. բարի գործ մը երջանկութիւն կը բերէ։

—Այո, այո... ըսաւ կոմսը ձայնին մէջ տեսակ մը զաւեշտութեամբ։

—Միթէ խղճիդ վրայ բարեգործութիւններ ունի՞ս։

—Ծիծաղելի է հարցումդ։

—Հասկցայ, հասկցայ, զուարթ չես այսօր։

—Ոչ, տխուր եմ։

—Սի՛րտդ տխուր է, գոչեց Կասթօն ծիծաղելով։ Տե՛ս, գրաւ կը դնեմ որ սիրահար ես։

—Խենդ ես, ըսաւ դերակոմսն ուսերը թօթուելով։ Ցտեսութիւն։

—Ցտեսութիւն... տունդ։ Գիտես որ Ենրէքեան հոն պիտի սպասէ քեզի։

—Ենրէքեան... մոռցած էի զայն։ Ի՞նչ ըսեմ իրեն։

—Ինչ որ կուզես, ի բաց առեալ թէ զինքը կը սիրեմ։

—Անմի՛տ, ըսաւ կոմսը ծիծաղելով։

Եւ հրաժեշտ առաւ իր բարեկամէն։

Հինգ վայրկեան ետքը, սենեկապան մը կը ծանուցանէր թէ կառքը պատրաստ է։ Կոմսուհին իր որդւոյն թեւը մտաւ, և կրօնաւորուհին անոնց հետեւեցաւ հասցէն տալէն ետքը։

—Մուֆթար փողոց, ըսաւ ծառան կառապանին։

—Հասկցայ, խեղճ արարածի մըն ալ նպաստելու կ'երթան կոր, ըսաւ կառավարը։

Ձիերը ճամբայ ելան սլացաբար։

Գ

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՔ Պ. ՏԸ ՌՕՍԹԱՆԻ

Կոմսուհին յանտօն մինչեւ որ Մուֆթար փողոցն հասաւ, կրօնաւորուհին կատարելապէս ծանօթացուց Մօպէր ընտանիքը կոմսուհիին։ Յայտնեց ուրիշ վտանգներ որոց պիտի ենթարկուէր մանկամարդ աղջիկը։ Ընդարձակօրէն նկարագրեց մօրը զայրացկոտ և կծու բնաւորութիւնը, և այդ տխրագոյն նկարագրով աւելի սաստկացուց կոմսուհիին բաղձանքն օգնելու այդ մեծ տարաբախտութեան։

Քիչ մը հեռու այն տունէն ուր կը բնակէր Մօպէր ընտանիքը, կոմսուհին կեցունել տուաւ կառքը։

Սառ կը կապէր։ Սալայատակը չոր էր։

Իր զաւկին բազուկին կրթնած և քոյր Մատլէնէն առաջնորդուած, կոմսուհին մինչեւ տունն հասաւ անարգել։

Հին և մթին շէնք մըն էր, խոնաւ և ցած ծառուղիով մը։ Սանդուխը, նեղ և խաւարչուտ, ցից էր [illegible] մը սանդուխին պէս։ Այդ ճեղքաւոր պատերէն, այդ անկանոն և լպրծուն աստիճաններէն թշուառութեան հոտ մը կը բուրէր որ կոկորդը կը մանէր և ուղեղը կ'ելնէր։ Նեղ վանդակափեղկերէն, որոցմէ հազիւ հազ քիչ մը լոյս կը թափանցէր սանդուխին մէջ, քուրջեր կը կախուէին որք փռուած էին չորնալու համար և զորս ցուրտը սառեցուցած էր։

Տունն հինգ յարկ ունէր և գետնայարկին վրայ սենեակ մը։ Մօպէր ընտանիքը կը բնակէր վերջին վերնադաւթակին վրայ։

Բանալին դրան վրայ էր, ճշմարիտ դուռ մը մառանի, անյարիր տախտակներով և ծուռումուռ երկաթներով։

Քանի մը բոպէ ակամայ դնելէ ետք, կրօնաւորուհին զարկաւ դրան։

—Մտէ՛ք, ըսաւ մաքուր և թարմ ձայն մը։

Դուռը բացաւ և առաջ ինք մտաւ կոմսուհին մէկ նշանին վրայ։

—Սիրելի օրիորդս, ըսաւ մանկամարդ աղջկան մը որ աշխուժով ոտք ելած էր ընդունելու համար այցելուները, պատիւ ունիմ ձեզ բերելու երկրորդ Նախախնամութիւն մը, տիկին տը Ռօսթան կոմսուհին, որ կը բարեհաճի հետաքրքրիլ ձեզ։

Լուիզ խոնարհեցաւ շիկնելով։

Մինչ քոյր Մատլէն ներս կը մտցունէր կոմսուհին, Լուիզ կը փութար քիչ մը կարգի դնել խուցը. անհետ ըրաւ աթոռի մը վրայ փռուած քանի մը քուրջեր և ծածկեց հիւանդին վերմակը։

Կոմսուհին մէկ քայլ միայն առած էր սենեկին մէջ. աչքին առջեւ պարզուող տեսարանը սիրտը կը սեղմէր։ Իր ողորմածութեան այցելութեանց մէջ այսքան չքաւորութիւն, այսքան թշուառութիւն չէր տեսած։

Հիւանդը անկողնին մէջ նստած էր և երկու տղաքներ, բոլորովին երկչոտ, կը պահուըտէին իրենց քրոջ շրջազգեստին կախուելով։

Կոմսուհիին առջեւ խոնարհելէն ետքը, Լուիզ փութաց աթոռներ հրամցունել, այսինքն երկու փայտեայ աթոռներ որք, աթոռակի մը հետ, իր կահկարասիին կէսը կը կազմէին։

Տիկին տը Ռօսթան նստելով նշան ըրաւ Լուիզին որ ինքն ալ նստի։ Մանկամարդ աղջիկը, քիչ մը շփոթած, հնազանդած էր երբ Կասթօն որ մինչեւ այն ատեն վերնադաւթակին վրայ կեցած էր, ներս մտաւ։

Աշխարհի ամենալաւ կերպովը բարեւեց։

Լուիզ, որ տակաւին չէր նշմարած զայն, աճապարումով ոտքի ելաւ անոր տալու համար իր աթոռակը. բայց երիտասարդը չընդունելու բարեհաճութիւնն ունեցաւ, և ոտքի կեցաւ գլխաբաց, դրան մօտ։

Լուիզ, անկողնին դիմացը պատին կրթընած, իր առջեւն ունէր տիկին տը Ռօսթան և կրօնաւորուհին, և նոյնպէս Կասթօնի դէմը կը գտնուէր։ Երիտասարդը, մօրն ետին կեցած, տեսարանին վրայ կը նայէր և կրնար ամեն բան քննել, մասնաւորապէս Լուիզը որ չէր կրնար աչուըները վեր առնուլ առանց կոմսին ակնարկին հանդիպելու։

—Օրիորդ, ըսաւ կոմսուհին, իր ամենէն բարեսէր ձայնովը, մեր սիրելի քոյրը պատմեց ինծ ձեր դժբախտութիւններն ու ձեր առաքինութիւնը։ Հաճեցաւ մասնակցել զիս իր բարեգործութեան։ Թոյլ տուէք որ ձեզ ընծայեմ ձեր ինծ ներշնչած հոգածութեան առաջին երաշխիքը։

Եւ բարերարուհին՝ մանկամարդ աղջկան ձեռքը դրաւ հարիւր փրանք զոր պատրաստած էր այս նպատակաւ։

Լուիզ շնորհակալութիւն մը կմկմաց զոր իր արցունքները խեղդեցին։

(Շարունակելի)

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կառավարութիւնը լուծած էր Ռայխէնպէրկի (Պոհեմիա) քաղաքային խորհուրդն իւր գերմանասէր հակումներուն համար։ Այս անգամ ալ Վիեննայի մարմնամարզիկ ընկերութեան մը խիստ ազդարարութիւն մը ուղղեց իւր գերմանասէր ուղղութեան համար և մանաւանդ արգիլեց գերմանական գոյներով դրօշ գործածելն և զանազան ապահովութիւններ պահանջեց։

«ՇՈՖԵՖԻՆԴ ԱՊԱՀԱՐՁԱՆ». — Ռումանիոյ մէջ Իլֆովի ամուսնական դատարանն այս օրերս ուշագրաւ նիստ մ'ունեցաւ։ Ամուսնական կեանքի շատ նուրբ խնդիրներու մէջ չմտնելով, իւր առջեւ ներկայացող և ամուսնական կապակցութենէն դանդատող յիսուն երեք զոյգ ամուսիններ ապահարզանով արձակեալ հռչակեց մէկ նիստի մէջ, քանի մը ժամու միջոցին։ Ռումանիոյ կու տայ այս լուրն, եթէ չէք հաւատար։ Կ'երեւի թէ մարդիկ կան, նոյն իսկ Արեւելից մէջ, որք շատ գոհ պիտի ըլլան եթէ այս ռումանացի դատաւորներուն նման «շոֆեֆինդ» գործող դատաւորներ ունենան ամուսնական խնդրոց մէջ։

ՄԻԼԱՆՑԻ Կրեսոս մը, որոյ ընտանիքն եւս յոյժ հարուստ է, Պ. Բրոսքէր Մովսէս Լորիօ, իւր ծննդավայր քաղաքին 15 միլիոն ֆր. կտակեց, Գործաւորական Տուն մը հաստատելու համար, յորում գործաւորք աժան ճաշարան պիտի ունենան պարապութեան միջոցին, գործ գտնելու դիւրութիւն պիտի վայելեն և իրենց տրամադրութեան ներքեւ պիտի դրուին ձրի ընթերցարան, մատենադարան, և իմացական զարգացման ու զուարճութեան ուրիշ օգտակար միջոցներ, Փարիզի Գործաւորական Սակարանին և Լոնտոնի «Ժողովրդական Պալատին» աւելի կամ նուազ նման բան մը։

ՆՈՐՎԵԿԻԱՑԻ Տքթ. Նանսէն Հիւսիսային Բեւեռ պիտի ճամբորդէ տարօրինակ նաւով մը, որոյ գծագրութիւնն ինք շինած է և կաղինի մը ձեւն ունի, ճշմարիտ Նոյեան Տապան։ Անցեալ չորեքշաբթի այն նաւն ի ծով իջուցին ի Քրիստինիա, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան։ Պ. Նանսէնի երիտասարդ կինը շամբանիա գինւոյ շիշ մը կոտրելով նաւուն վրայ, կնքեց զնա «Ֆռամ» անունամբ։ Ցնծոյ հացկերոյթ մը տրուեցաւ նաւուն մէջ, և բաժակներ առաջարկեցան ի պատիւ Պ. Նանսէնի, նաւուն և ձեռնարկեալ արշաւանքին։ Մանկամարդ կինն եւս իւր ամուսնոյն պիտի ընկերանայ սոյն յոյժ վտանգաւոր ուղեւորութեան մէջ։

ԱՆՄԵՂ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼ. — Վիւրթեմպերկի դատարանք այս օրերս անմեղ հռչակեցին Տորնհանցի ձիապան մը, որ 1889 ին 2½ տարւոյ բանտարկութեան դատապարտուած էր գողութեան ամբաստանութեամբ։ Մարդը շատ պնդած և աղաչած էր, յայտարարելով, երդնլով թէ ի զուր կ'ամբաստանեն զինք։ Երեւոյթք իրեն հակառակ էին։ Ո՛չ իսկ պատժոյ թեթեւացում կրցաւ ձեռք բերել, և բովանդակ երկուք ու կէս տարին բանտի մէջ անցունելէն ետեւ երբ արձակեցաւ, գտնուեցաւ բուն գողն, և հետեւապէս, ըստ տեղական օրինաց, մարդուն պատիւը վերահաստատեցաւ նոր վճռագրով մը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԳՈՅՔԵՐՆ

Ռուսական Սուրհանդակաւ առնուած «Նովոյէ Օբոզրէնիէ» լրագրոյն մէջ կը կարդանք.

Հոկտեմբեր 5 ին, Երեւանի պատժական ատենին առջեւ սկսաւ դատն Երեւանցի Աբրահամեանի և Պետրոսեանի, որք ամբաստանուած են՝ առաջինն հանգուցեալ Մակար Ա. Կաթողիկոսի գոյքերուն գողութեամբ, և երկրորդն՝ իբր գողօնակից։ Գողցուած գոյքերուն արժէքը տակաւին չէ որոշուած, իսկ դրամատոմսերուն արժէքն է 26,000 րուպլի։ Երկուքն ալ ազգականներն էին Կաթողիկոսին։ Սակայն նոյն օրը կարելի չեղաւ դատավարութիւն կատարել, ըստ որում՝ Էջմիածնէն վարչական տնօրինութեամբ մը յՕրիոլ և ի Բոլթավա աքսորեալ երկու եպիսկոպոսներուն՝ Ներսէսի և Սուքիասի՝ չէին հաղորդուած դատարանի կոչնագրերը, մինչ այս վերջնոց տալիք վկայութիւնները յոյժ կարեւոր դատուած են դատարանին կողմէ։ Ամբաստանեալները պաշտպանելու համար Թիֆլիզէն հրաւիրուած է փաստաբան Լ. Շուալիէ։

Ամասիոյ, Մարզուանու և Եւդոկիոյ միացեալ վիճակաց պատրիարքական փոխանորդ կարգուած է Կեսարիոյ Ս. Կարապետի վանուց միաբաններէն Արժ. Գրիգոր վարդապետ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց միաբաններէն Արժ. Խորէն վարդապետ Շահնազարեան ճամբայ ելած է մայրաքաղաք գալու համար։

Քաղաքական Ժողովն ինչպէս նաեւ Ուսումնական ու Տնտեսական Խորհուրդները վաղն ի նիստ պիտի գումարուին Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

Այս օրուան Սապահի մէջ կը կարդանք թէ, Ազգ. Պատրիարքարանը խնդրած է Դատական նախարարութենէն որ կայս. կառավարութեան կողմէ Արիստակէս եպիսկոպոս Դերձակեանի յատկացեալ 750 ղրշ. ամսաթոշակի վճարումն չը դադրի, որովհետեւ թէեւ Ն. Գերապատուութեան Պաղտատի պատրիարքական փոխանորդ անուանուելովն հարկ էր այդ ամսաթոշակի վճարումը դադրեցնել, սակայն այդ պաշտօնին յատկացեալ թոշակն անբաւական է։ Դատական նախարարութիւնն խնդիրը մատուցած է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

Ս. Էջմիածնայ «Արարատ» ամսագրի սեպտեմբերի թուոյն մէջ կը կարդանք հետեւեալներն՝ ի շարս Սինոդի պաշտօնական Օրագրութեանց.

Տփխիսի Հայոց Կոնսիստորիայի յայտարարութեան համեմատ՝ Սինոդը խնդրեց Կովկասի քաղաքական մասի Պ. կառավարչապետէն՝ Հրէուհի Մարիամ Բարսկայեանին թոյլ տալ Հայոց Եկեղեցւոյ ծոցը մտնելու։

—Վանական վարչութեան յայտարարութեան համեմատ՝ Սինոդը պատուիրեց Մայր Աթոռի Գանձապահին, որ Վանքի միաբանից սենեակների շինութեան համար մի հազար ռուբլի տայ նոյն վարչութեան, որ անցեալ ապրիլ, մայիս, յունիս, յուլիս ամիսների ընթացքում ստացած 15000 ռուբլու հետ կանէ 16000 ռուբլի։

—Նոյն վարչութեան յայտարարութեան համեմատ՝ Սինոդը պատուիրեց Մայր Աթոռի Գանձապահին՝ ճեմարանի ու Մայր Աթոռի ծախսերի համար վեց հազար ռուբլի տալ նոյն վարչութեան, որ անցեալ եօթն ամիսների ընթացքում ստացած 58000 ռուբլու հետ կանէ 64,000 ռուբլի։

—Գեր. Գրիգոր Եպիսկոպոս Գանձակեցեանը արձակուած լինելով Երեւանի թեմակալի փոխանորդութեան պաշտօնից՝ Սինոդը կարգեց թեմակալի փոխանորդ Ս. Էջմիածնի միաբան բարեջնորհ Կիւրեղ վարդապետ Սրապեանին։

—Ս. Էջմիածնի վանական վարչութեան 125 թ. սեպտ. 4 յայտարարութեան համաձայն՝ Սինոդը հրամայեց Մայր Աթոռի Գանձապահին տալ Մայր Աթոռի, ճեմարանի և Տպարանի ծախուց համար յընթացս սեպտ. ամսի 10000 րուբլի, որը ութը ամսուայ ընթացքում 64000 րուբլի ստացած գումարի հետ կանէ 74000 րուբլի։

—Վանական վարչութեան 126 թ. սեպտ. 4 յայտարարութեան համաձայն՝ Սինոդը հրամայեց Մայր Աթոռի Գանձապահին տալ 5000 րուբլի միաբանաց սենեակների շինութեան համար, որը անցեալ Ապրիլ, Մայիս, Յունիս, Յուլիս և Օգոստոս ամիսների ընթացքում ստացած 16000 րուբլու հետ կանէ 21000 րուբլի։

Մայր մըն ալ պատրաստուեցաւ, ընտանիք մըն ալ կազմուեցաւ ի ձեռն այն հաստատութեան որ քառորդ դարէ հետէ նոյն բարերար գործը կը կատարէ անդուլ, անխոնջ։

Խասգիւղի Գալֆայեան Որբանոցի որբուհիներէն օրիորդ Զարուհի Կարապետեան, որ մանուկ հասակի մէջ որդեգրուելով սոյն հաստատութեան կողմէ, պարկեշտասուն և բարեկիրթ աղջիկ մըն էր եղած, այս կիրակի օր պսակուեցաւ Պէշիկթաշցի ազգայիններէն Ներսէս էֆ. Գրլըճեանի հետ, նոյնպէս պարկեշտ և բարեկեցիկ երիտասարդ մը։

Աւելորդ է ըսել թէ Որբանոցին արդի մայր՝ Երանուհի մայրապետ ի՛նչ զարմանալի անձնուիրութեամբ և անհուն խանդաղատանօք կ'աշխատի իր խնամոց յանձնուած որբերն ընկերային այդ վիճակին հասցնելու համար։ Երեսունիններորդ որբուհին է այս որ, ընտանեկան ճշմարիտ մթնոլորտի մը տակ խնամուելէ հոգացուելէ ետք, ինքն ալ կը վիճակի ընտանեկան ինքնուրոյն յարկ մը կազմելու։

Բայց Երանուհի մայրապետ չի բաւականանար իր մայրական հոգածութիւնը լոկ իր որբուհիներուն վրայ տարածելով. երէկ Որբանոցին մէջ հանդիսաւորապէս տեղի ունեցաւ Արժ. Արշարունի Յովհաննէս վարդապետի քոյր՝ օրիորդ Շահէկ Արշարունիի պսակադրութիւնն ընդ Ստեփան էֆ. Նայիկեան, Խասգիւղցի երիտասարդ մը։ Երանուհի մայրապետ իր պաշտպանութեան ներքեւ առած էր յիշեալ օրիորդն, որ ծնողքէ զրկուած էր։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱՆՈՒՆՔ.— Բաղէշի Կարզան գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Պէքիր Սրուր էֆէնտի, նախկին գայմագամ Եագմէ գաւառակին։

Պէրութի Սաֆիթ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Համտի էֆէնտի, գայմագամ Հարիմի։

Հալէպի Հարիմ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մուսա Քեազիմ էֆէնտի, գայմագամ Սաֆիտի։

Գօնիայի Ալայիէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Հասան պէյ, գայմագամ Բալիքեսրի, և իրեն յաջորդեց Ապտուլլահ պէյ, գայմագամ Ալայիէի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ. — Անցեալներս ծանուցուեցաւ թէ մինչեւ ելմտական 1299 թուականը Ելմտական գանձուն պարտք ունեցողներէն հարիւրին առ հարիւր Թասֆիյէի արժեթուղթ պիտի ընդունուի ի հաշիւ իրենց պարտուց և թէ պարտատէրք պիտի կրնան նաեւ հարիւր ղրուշնոց Թասֆիյէի արժեթուղթի տեղ քսան և հինգ ղրուշ հնչուն դրամ վճարել. եւ այս գործողութեան համար պայմանաժամ որոշուած է մինչեւ ներկայ տարւոյ փեթրվարի վերջը։ Արդ, որոշմամբ Նախարարաց Խորհրդոյ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, այդ թուականէն յետոյ այլ եւս պայմանաժամ չպիտի տրուի և արժետարց ձեռքը մնացած Թասֆիյէի արժեթուղթք ելմտական գանձուն միւս պէտքներու տեսակէն պիտի համարուին։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ամսական 3750 ղրչ.ի հանգստեան թոշակ մը յատկացուած է Մշոյ նախորդ կառավարիչ Օմէր Շէվգի փաշայի։

—Միւլքիյէ վարժարանի երկրորդական ճիւղին համար չափագիտական գծագրութեան ուսուցիչ մի պէտք ըլլալով, փափաքողք կրնան դիմել նոյեմբեր 3ի երեքշաբթի օրը Կրթական Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ գումարեալ քննիչ յանձնաժողովին, ուր մրցման քննութիւն պիտի կատարուի։

ՅԻԼՏԸԶ ՊԱԼԱՏ.— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը և Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երէկ կայս. պալատ երթալով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Ռումանական դեսպան Պ. Միխիլիէսօ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարար Վսեմ. Նազիֆ էֆէնտի անձնական տկարութեան պատճառաւ երէկ չկրցաւ իւր պաշտօնատեղին երթալ։

ՀՆՏԱԽՏ.— Առողջապահական վարչութիւնը հնտախտի դէպքերու վրայ հետեւեալ տեղեկագիրը մատուցած է կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան.

Թուական	դէպք	մահ	տեղ
Հոկտ. 22	2	1	Պելկրատ
» 23	1	—	Սէմէնտրէ
» 24	7	5	Բէշիթա
» 19-23	8	5	Կէրչ
» 19-22	12	28	Քաֆօպէր (մերձ ի Պաթում)
» 22	—	2	Պաթում
» 20-23	4	2	Բօթի
» 25	120	40	Ասթէրապատ
» 25	150	55	Կիւմ
» 24	6	4	Տրապիզոն
» 25	8	10	»
» 23	2	4	Կարին
» 24	3	1	»
» 25	2	9	»
» 24	3	1	Բաբերդ գաւառակ
» 24	—	2	Բէլանթա գիւղ
» 12-19	22	59	Եվէրէք գիւղախումբի 4 գիւղերու մէջ։

Պարսկաստանի մէջ հնտախտը վերստին սաստկանալ սկսած եւ Սիսթան գիւղաքաղաքին մէջ եւս ճարակած է։ Ի Մարսիլիա հոկտ. 19 մարդ մը մեռած է կասկածելի հիւանդութեամբ մը և անկէ ի վեր ո եւ է դէպք չէ պատահած։

Երէկ ի Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա՝ 93, և ի Տէվէ-Պաղըրտան՝ 30 ուղեւորներ ժամանելով քարանթինի ենթարկուեր են։ Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշէն՝ 106 և Տէվէ Պաղըրտանէն 56 ուղեւորներ քարանթինի պայմանաժամն աւարտելով ազատ անցագիր ստացած են։ Այդ մաքրանոցներու մէջ գտնուող ուղեւորաց ինչպէս նաեւ ի Գավագ՝ 989 նաւաստեաց և ի Սինոպ՝ 393 ուղեւորաց և 374 նաւաստեաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ՆԱԽԱԳԱՀ

26 հոկտ. Առողջապահական Ժողովոյ

—Տրապիզոնի կուսակալն հեռագրած է թէ հոկտեմբեր 25 ի երեկոյէն մինչեւ հետեւեալ օրը Տրապիզոնի քաղաքին մէջ տասն և հինգ մարդեր վարակուեր և հին ու նոր վարակեալներէ 4 մահեր պատահեր են։ Նահանգին միւս կողմերուն մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Պարսկաստան ղրկուելիք զինուորական բժիշկներն, որք այժմ Կարին կը գտնուին, Կարնոյ շրջակայ մէկ քանի գիւղերուն մէջ քննական պտոյտ մը կատարեր և դեղեր տուեր են տարափոխիկ հիւանդութեամբ վարակելոց, որք բարեմաղթութիւններ ըրեր են վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։ Նոյն բժիշկներէն գնդապետ Մէհմէտ պէյ պէտք եղածին չափ դեղերով Սպեր ղրկուեր է։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Հեռագրական մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն, Կրսէ [illegible], Երզնկայի շրջակայ Խանէսուր գիւղի բնակիչք պարսկական սահմանագլխին շրջակայ դաշտերուն մէջ անասուններ արածելու ատեննին, քսան և հինգի չափ հեծեալ պարսիկ աւազակներ սահմանագլուխն անցնելով խումբ մը անասուններ կողոպտեր ու փախեր են։ Խանէսուրի մաքրանոցին մէջ գտնուող տեղակալ Էսատ աղա այդ դէպքն իմանալով, իւր հրամանին ներքեւ գտնուած տասը զինուորներով այդ աւազակները հալածեր և կողոպտեալ անասուններն ետ առնլով իրենց տէրերուն վերադարձուցեր է։ Զինուորք ո եւ է վնաս չեն կրեր։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ վարչութիւնը նկատելով որ այս տարի Թուրքիոյ այլ և այլ մասերուն մէջ երաշտութեան, պաճարախտի ու արմտեաց գիներու անկման պատճառաւ երկրագործ դասը վնասուց ենթարկուած է, հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է որպէս զի այդ տեղերու երկրագործք երբ դրամատան սնտուկներուն դիմեն՝ ձեռնունայն չվերադառնան և որպէս զի նոյն սնտուկներուն մէջ պատրաստ դրամ գտնուի, առայժմ 200,000 ղրուշ ղրկած է Կարնոյ ճիւղին, 300,000 ղրչ.՝ ի Մաղնիսա, 100,000՝ ի Մալաթիա և 200,000՝ ի Պանտրմա։ Զմիւռնիոյ գաւառին մէջ եւս մէկ քանի տարիներէ ի վեր տիրող երաշտութեան և այս տարի խաղողի գնոց անկման պատճառաւ երկրագործ դասը դրամի պէտք ունենալով, Սնտուկին կողմէ փոխատուութիւնք կատարուած և երկու երեք տարուան միջոցին միայն Զմիւռնիոյ գաւառին մէջ փոխատուութեանց գումարն հարիւր հազար ոսկիէն աւելի եղած է։

Երկրագործական Դրամատունը 425 ճիւղեր ու սնտուկներ ունի Թուրքիոյ մէջ և մինչեւ անցեալ օգոստոս ամիսն այդ ճիւղերու ու սնտուկներու կողմէ երկրագործներու եղած փոխատուութեանց գումարը մէկ միլիոն ոսկին անցած է։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ.—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Համազգային Անկելանոցին համար կառուցանելի շէնքին հիմնարկէքը կատարուի յառաջիկայ հինգշաբթի։

Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուելով, յետ քննութեան ընդունեց շէնքին կառուցման համար կնքեալ պայմանագիրը։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ-Սելանիկի երկաթուղւոյն արտօնատէր Պ. Ռընէ Պօտրի այդ գծին շահագործման համար վերջնապէս կազմեր է դրամատիրաց խումբ մը որուն գլուխ կը գտնուի Օսմ. Պանքան։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆ Սըր Ֆրանսիս Քլար Ֆօրտ յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր հացկերոյթ մը պիտի տայ ի պատիւ Քլիվլէնտի դքսուհւոյն։

Դքսուհին կիրակի առաւօտ դեսպանատան մատրան մէջ ներկայ գտնուեցաւ արարողութեանց, և միջօրէէն յետոյ, Ահմէտ Ալի փաշայի ընկերակցութեամբ նաւակով պտոյտ մը կատարեց մինչեւ Քեաթհանէ։

Դքսուհին հեռագիր մը ուղղելով ի Լոնտոն, շնորհակալութեամբ ծանուցած է Կ. Պոլսոյ մէջ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութիւնը։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղեաց Տնօրէնութիւնն այս առաւօտ հետեւեալ գեկոյցը կը հաղորդէ մեզ.

«Հրամանաւ Արեւելեան երկաթուղեաց Տնօրէնութեան, Պապա-Էսքիի և Բավլիքէօյի միջեւ ջուրերէն աւրուած գծին նորոգման աշխատութիւնք փութով առաջ տարուած ըլլալով, կարելի եղաւ աւարտել զայնս գէթ առժամապէս, երէկ (երկուշաբթի)։ Հետեւաբար, խառն կառախումբը կրցած է մեկնիլ Ադրիանուպոլսէն 7 ժամու յապաղումով մը և այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ՝ թղթատարական պայուսակներով և ուղեւորներով»։

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ մէջ հաստատեալ առեւտրական Սակարանի վարչութիւնը կազմուած է հետեւեալ կերպիւ. Պ. Թէրասաքի Նիկոլաքօ՝ Նախագահ, Գազազեան Միրզա էֆէնտի՝ Գանձապետ, իսկ անդամներն են Մուսալլըզատէ Հաճի Հիւսէյին էֆէնտի, Գարակէօզզատէ Մէհմէտ էֆէնտի, Գասապօղլու Պանտէլաքի էֆէնտի, Պ. Եվակելինոս Բրօպալթօբուլօ և Քէհեաօղլու Բօզմա էֆէնտի։

—Այս տարի Այտընի նահանգին բամպակի, խաղողի ու այլ բերքերու գնոց անկեալ վիճակը ցարդ կը շարունակէ և երաշտութեան պատճառաւ տակաւին կարելի չէ եղած վարուցան կատարել։ Այս պարագայներ մտահոգութիւն կը պատճառեն։

ԵՂԵՌՆԱՊԱՐՏ ատեանը տասնեհինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտած է Մուսթաֆա անուն մարդ մը, որ Ռիզա անուն ջրհանկիր մը սպաննած էր։

ՏԱԳՆԱՊՆ կը շարունակէ ի Զմիւռնիա, ուր անցեալ շաբաթ օր մէկ քանի մահեր եւս պատահած են։ Մեռնողներուն մէջ քսան-քսանեհինգ տարեկան կիներ եւս կան։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը պաշտօնապէս տեղեկութիւն տուած է կայս. կառավարութեան թէ իւր բոլոր պաշտօնէից հարկ եղած հրամանները տուած է ձերբակալելու համար Զանիքա անուն աւազակապետն, երբ յունական հողն անցնի։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ որ ջրհանկիր զօրաց վաշտերէ ազատ արձակեալ զինուորներ իրենց հայրենիքն երթալուն, ջրհանկիր զօրաց յատուկ մարզանքներ կատարել տան նոյն տեղերու զօրանոցներուն մէջ գտնուող զինուորաց, որպէս զի երբ հրդեհներ ծագին վտանգին առաջքն դիւրաւ առնուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանին համար սխալմամբ ծանուցուեցաւ թէ քարանթինա կը սպասէ ի Քորֆու։ Պ. Քամպօն այս պահուս Հռոմ կը գտնուի ուսկից յառաջիկայ շաբաթուն միայն ճամբայ պիտի ելլէ, Պրինտիզի ճամբով մայրաքաղաքս գալու համար։

Պ. ՐԻՆՍՕ, Փրանսական հիւպատոս ի Պիրէօն, Սելանիկ փոխադրուած է նոյն պաշտօնով Պ. Լաքրըթէլի տեղ որ Աղեքսանդրիոյ հիւպատոս անուանուած է։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնը գրած է Քաղաքապետութեան՝ փութով պատրաստել և ղրկել մասնագէտ արհեստաւորաց մէկ ցուցակը։

ԽԱՂԱՐԱՆՔ.—Բերայի ոստիկանութիւնը խիստ հսկողութիւն մը ի գործ կը դնէ տեղւոյն խաղարաններուն վրայ։ Ոստիկանք ամեն իրիկուն քննական պտոյտներ կը կատարեն Քօնքօրտիայի ու Քրիսթալի մէջ որպէս զի Ռուլէթ չը խաղցուի։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի խառն ժողովն ժառանգական խնդրով մը կ'զբաղի։ Վերջերս ի Քիոս՝ Քալօթա անուն մարդ մը անզաւակ մեռնելով երկու հարիւր հազար ոսկւոյ հարստութիւն մը թողեր է։ Սակայն ուրիշ մարդ մը կեղծ կտակագիր մը շինելով ինքզինք իբրեւ ժառանգորդ ցոյց տուեր և դատ բացեր է։ Հանգուցելոյն եղբօրորդիներն եւս դիմեր են Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։

ՆՈՐ ՕԹԵԼԼՕ ՄԸ.— Իզմիրի շրջակայքը գտնուող Աւաճորկի անուն ագարակին մէջ կը բնակէր Եանի Մաքա անուն յոյն մը իր կնոջ հետ, որ հրապուրիչ գեղեցկութիւն մը ունէր։ Ժամանակէ մը ի վեր Եանի նշմարած էր գեղացի մը որ ագարակին բոլորտիքը կը «պտտար» գաղտագողի ակնարկներ սեւեռելով դէպի պատուհանն ուր ընդհանրապէս նստած կ'ըլլար իր կինը։ Նախանձու կրակ մըն է կը սկսի բորբոքիլ անոր սրտին մէջ, և այդ ախտը քիչ ատենի մէջ անանկ սոսկալի կերպով կը վարակէ այդ թշուառ մարդը, որ ամենէն ծիծաղելի միջոցներն ի գործ կը դնէ. կանացի հագուստներ կը հագնի և կը լրտեսէ զանոնք, բայց իրական ապացոյց մը ձեռք չի կրնար բերել՝ իր կնոջ երեսին զարնելու համար անոր անհաւատարմութիւնը։

Սակայն այն աստիճան մոլեգնութիւն մը կը տիրէ այդ մարդուն վրայ որ անցեալները կ'ըսէ կնոջը. «Ե՛լ, մօրդ տունը գնա՛, եթէ չես ուզեր որ գէշ բան մը պատահի»։

Կինը, իր խիղճն հանդարտ զգալով, կարեւորութիւն չընծայեր երկանն այդ սպառնալից խօսքին, առանց միտքէն անցունելու այն վայրագութիւնը զոր նա կ'որոճար։

Արդ, անցեալ չորեքշաբթի, Եանի Մաքա յանկարծ կը յարձակի խեղճ կնոջ վրայ եւ դանակովը անոր կոկորդը կը պատռէ. կինը կը կռուի, դանակը կը բռնէ ձեռքով, բայց այնքան արիւն կը կորսնցունէ որ նուաղած կ'իյնայ. այն ատեն, վայրագ մարդը, չյագեցած, դանակով բոլորովին կը բաժնէ անոր գեղեցիկ գլուխը մարմինէն։ Իրենց զաւակը, որ քովի սենեակը կը քնանար, արթննալով սարսափէն դուրս կը փախչի և ամբողջ օր մը կը պահուըտի փուռի մը մէջ, և մինչ իր հայրն հետեւեալ օրը, բնաւ բան մը չպատահածի պէս կ'երթար ձուկ կառնէր և պարտէզէն բանջարեղէն քաղելու զբաղած էր, տղան փողոց կը վազէ և դիմացն ելնող գիւղացիներուն կը պատմէ եղելութիւնը. գիւղացիք պարտէզ կը մտնեն բռնելու համար ոճրագործը, որ, սակայն, պատէն ցատկելով լեռները կը փախչի և մինչեւ այսօր չէ ձեռք անցած։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ օտար ընկերութեանց նկատմամբ Օսման պէյ անուն փաստաբանի մը կողմէ մատուցեալ ծրագիրն Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականաց յանձնուած ըլլալով, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը հրամայած է ժամ առաջ քննել այդ ծրագիրն և տեղեկագրել։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.—Այս շաբթու երկու հարիւր յիսունի չափ գաղթականներ պիտի գան մայրաքաղաքս։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՔ.— Հոկտեմբեր 19ին Աֆիոն Գարահիսարի Կէյիկլէր գիւղաքաղաքին մէջ և հոկտեմբեր 23ին Տիարպէքիրի Մատէն գաւառակին մէջ երկու անգամ երկրաշարժի ցնցմունք զգացուեր են, սակայն ո և է վնաս չէ պատահած։

ԳԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ կոյուղին մաքրելու համար կազմեալ յանձնաժողովին կողմէ կարգեալ մասնաժողովն այսօր ի նիստ պիտի գումարի Բերայի Թաղապետական պաշտօնատանը մէջ։

ՀԱԼՔԱԼԸԻ երկրագործական վարժարանին համար կանոնագիր մը պատրաստուած է Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ և պիտի մատուցուի Բ. Դրան։

ԼՈՒՑԿԻԻ գործարանն թէեւ մտադրութիւն կար կառուցանել ի Քիւչիւկ Չէքմէճէ, սակայն ծանուցուած է ձեռնհաս իշխանութեան թէ այդ գործարանին՝ նոյն գաւառակին մէջ կառուցուիլն անյարմար է։

Ա Զ Դ

Օսմ. կայս. Պանքայի (Պոլսոյ գործակալութիւն) Ռումէլիի երկաթուղեաց պարտաթուղթերուն բրօժէները կը վաճառուին Պարոն Ալեքսանդր Տ. Մանէթճեանի քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Թիւ 12։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՀԱՅԵՐԷՆԷ ՏԱՃԿԵՐԷՆ
Գին 12 ղրուշ

Արիկեան Մեծ. Միհրան էֆէնտի որ իւր ի վաղուց անտի օսմաներէն լեզուի մատուցած գնահատելի ծառայութեամբը քանիցս Վեհ. Սուլթանի պէս պէս շնորհացը արժանացած է, այս անգամ եւս ամենակարեւոր յաւելուած մը ըրած է իւր արդէն յօրինած 45 տեսակ դասագրքերուն վրայ, մեծաւ խնամօք յօրինելով սոյն ընտիր բառգիրքն որոյ ամենամեծ պէտքը կը զգացուէր 700 տարիներէ հետէ։

Կը ծախուի ամէն գրավաճառի քով, կեդրոնատեղին է Պոլիս Մէրճան Զարշը Դումրու խան թիւ 8. Թղթադրօշմի փոխարէն գաւառներն ալ կը ղրկուի։ 321 1—4

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԷԼԿՐԱՏ, 7 Նոյմ.—Ի Սէմէնտրիա թընդանօթակիր զինուոր մը հիւանդացաւ «կասկածելի» նշաններով։ Տեղւոյս առժամանակեայ հիւանդանոցին մէջ 1 հնտախտ միայն կայ։ Ի Տրակույեվաց նոր բռնում չեղաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ի Լանքաշիր 50 հազար գործաւորք անգործ են վերստին։

ՀՌՈՄ.—Ցարդ ընտրեցան 184 նախարարականք և 71 ընդդիմադիրք։ 171 համեմատականք կան։ Ընտրեցան Պ. Պ. Ճօլիթթի նախարարապետը, Գրին, Ռուտինի, Քրիսպի։ Արմատական և ֆրանսասէր Պ. Քավալօթի չկրցաւ ընտրուիլ ի Քորթօնա։

ՎԻԵՆՆԱ.—Հունգարիոյ Նախարարապետ կոմս Սաբարի վերստին կայսեր ներկայացաւ և Փեշթա կ'երթայ, ուր իւր կուսակցութիւնն ի ժողով պիտի հրաւիրէ խառն ամուսնութեանց խնդրոյն վրայ համաձայնելու, յետ որոյ նախարարութիւնը վերջնական որոշում մը պիտի տայ։

—Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովն 57ի դէմ 144 քուէով իրաւունք տուաւ կառավարութեան, Պոհեմիոյ Ռայխէնպէրկ քաղաքին խորհուրդը լուծելուն համար ի ձեռն Պոհեմիոյ նահանգապետին, որոյ ընթացքը քննադատեցին գերման երեսփոխանք, բայց կոմս Թաֆֆէ պաշտպանեց, յայտարարելով թէ այդ քաղաքին ինքնուրոյն վարչութիւնն և գերմանական հանգամանքը խնդրոյ տակ չեն, այլ միայն կարգապահութեան խնդիր մ'է այս։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 27 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 ¼
3 » Փարիզի »	22 75

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]	24 03½
Բերայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	23 39
Կէս օրին	23 35½
Թասվիյէի Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	83 40
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Սէրի	55
»	»	31 ¾
»	»	23 39

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 10
Քրէտի Ժէնէրալ	»	8 02
Պանք տը Բօնս.	»	4 38
Սօս. Շանժ է Վալէօր	»	4 20
Բէժի	»	16 12
Թրամուէյ	»	605
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	91 ¼
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		85

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 36
Անգլիական ոսկի	»	110 18
Մարք Գերմանական ոսկի	»	107 20
Իմբէրիալ	»	90
Ֆլորին	»	51 20
Ռուպլ Թղթադրամ	»	9 15
Մեծ. արծաթ [տարբ.]	»	106 32
Մանր արծաթ	»	102
Մէճիտիէ	»	98 20
Թասֆիյէ	»	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 7 Նոյեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 37½
» » 4½ %	105 27½
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 02½
Օսմ. մասն. արժեթուղթ	471 56
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	428 75
Օսմանեան Երկաթուղի	93 25
» Բէժիի բաժնեթուղթք	371 25
Պանք Օթօման	602 50
Քրէտի Լիօնէ	780
Իտալական Ռանթ 5 %	92 77½
Եգիպտական միացեալ Գ. Կ.	495 62½
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 16
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ)	376 87½

ԼՈՆՏՈՆ, 7

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 25
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 81
» » » Ա.	55
» » » Բ.	31 ¼
» » » Գ.	22 ¾
Օսմ. փոխառութիւն 1871	96
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	93
Պանք Օթօման	14
Այտընի երկաթուղի	20
Կասապայի երկաթուղի	12 ½
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	98 ¼
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	102 ½
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօշիլտ)	105
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 362

ՎԻԷՆՆԱ, 7

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	120 10
» Փարիզի	47 62
Օսմանեան Բէժիի բաժնեթուղթք	174 25
» Երկաթուղի	46 60

ՊԵՐԼԻՆ, 7

Օսմանեան Երկաթուղի	93 40
Օսմ. Բէժի	— —

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 240
» Փարիզի »	80 60

ՓԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 7

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 37½
Եգիպտական միացեալ	495
Օսմ· ըօնսօլիտէ Սէրի Դ·	22
Օսմ· երկաթուղի	92 62½
Օսմ· Ռէժի	371 25
Օսմ· մաքս· արժէթուղթ	471 25
Բրիօրիթէ Թիւըք	428 75
Պանք Օթօման	603
Օսմանիյէ	— —

ԱԼ ՄԵԿՆԻՆՔ

Ժամանակը անցաւ, ու մենք դեռ չ'աւարտեցինք մեր այս փոքրիկ ուխտագնացութիւնը, չ'ուրուագրեցինք թերութիւնները զոր տեսանք, ու չ'արձանագրեցինք կարգ մը դարմանելի պակասութիւնները, որք կանխահոգ մտածութեամբ կրնային իսկ տեղի չունենալ, ոչ ալ ուշադրութիւն հրաւիրեցի այն ցուրտ անտարբերութեանը վրայ, որ կը տիրէր վերէն վար, մանաւանդ այն «ինչուս պէտք»ը զոր եթէ ոչ ամենուն բերնին մէջ, գէթ ընթացքին մէջ կը կարդայիր ու կզգայիր· ա'լ թողունք ատոնք, յուսալով որ գալ տարի բարեփոխութիւններ կը ներմուծուին, սրտերը քիչ մը աւելի կը տաքնան, վերակացուները աւելի կը չատնան ու կը հասուննան, և համերաշխութեան ոգին եւս առաւել տիրապէս, ազգուապէս պիտի գործէ, ու ամեն նկատումներէն վեր՝ պիտի ըմբռնէ եկեղեցականութեան պարտքը:

Ուստի կը փութամ ուղեգրութեանս վերջաբանը կնքել, խոստանալով ուրիշ օր մըն ալ խօսիլ առանձինն յօդուածաւ Դըպրեվանուց երկրորդ վարիչներու վրայ, որոց արժանիքն ու կարողութիւնն անժխտելի է ամեն մասամբ, եւ իրաւամբ:

Այս տարի մինակ չէի, գրագէտ բարեկամի մը ընկերութիւնը վայելեցի, անոր հետ էինք, անոր հետ ամեն տեղ էինք, ցերեկները վարդապետին սենեակն, ու գիշերները «բանայիրն» էինք:

Բանայի՜ր... Մենք բանայի՜ներ ունինք: Դժբաղդաբար մենք բանայիր ունինք: Հոն են հոն մեր բոլոր չաղչաղողները, մեր արբեցողները, կաքաւողները, հոն են մեր բոլոր չորիկները եւ պարաւորները, որք այս բազմատագնապ կենաց հոգերը կուզեն խեղդել մանաւանդ գիշերները ցքիին զօրութեամբ, իսկ գինւոյ գոլորշիներով խանդավառ՝ անձնամատն կը լինին լրբենի յօժարութեանց ու պագշոտ զուարճութեանց, այսպէս մեռցնելով ճշմարիտ հաճոյքը որ ամեն մարդու օգտակար է, կազդուրել զբօսանքը որ ամենուս անհրաժեշտ պէտքն է:

Ականջդ գոցելու ես, չ'լսելու համար խժալուր երգերն, որք քնարի սրբութիւնը կը պղծեն, աչքդ կապելու ես չ'տեսնելու համար մերկավար դարձուածքներն, չուտափոյթ պտոյտքներն, կամ իրանի անձոռնի կոտրտուանքներն, որք մարդուս համեստութիւնը կը վիրաւորեն ճաչա՞կը ապականելով:

Բանայիրին մէջ խառնիխուռն լեցուած են ամեն հասակի ու ամեն ազգի բազմութիւն, կը լսես զանազան լեզուներ, կը տեսնես ամենակերպ դէմքեր, բարքեր այլազանակ, ու գլուխներ բազմատեսակ, որոցմէ էն տարօրինակ, ու էն աննմանակ քմահաճոյքներ կամ բաղձանքներ կը թափթփին: Սոյն այլատարազ ամբոխ իրարու մէջ անցեր, ու մէկ զանգուած դարձեր, և երբեմն ալիք՝ մէկ տեղէն միւս տեղը կը քշուին, կը բախին, գոգցես եա կը դառնան ստուարանալու ու նորէն կուգան զարնուելու, կամ խռնուելու խանութներու առջեւ, կրպակներու մէջ, փերեզակներու քով, սրճարաններու դիմաց: Քիչ մը գիտէ տղեղ առաստաղը, գիտէ չ'տես կըրուկումը, տես սա չաղղայեղ կիները, որ փողոցուկներ դրած, չքթող աղջիկներ որ տրոյզներ կապած, թաղհարներ առ չեղ դրած ժուռ կուգան չուխաններու քով իրենց անճաշակ փերեւեռումներով:

Կը դառնամ ասդին, հոն ալ, հոս ալ գլոչակներ կան մանրիկ ու թերթիկ, թիթեռնիկներու նման թեւապարիկ, որք ամենն ալ հովէն կը զիփզան կամ սիւքէն կը ծփծփան, ամենն ալ ծայ ծայ կը ծածանին ու ծափիկ ծափիկ կը կափկափին:

Երկինքն ալ արդարեւ, կը հրճուէր այս տարի մեր Բանայիրին, կը զուարճանար կաքաւումներէն, կայթիւններէն, ու ինքն ալ ի նշան բերկրանաց վառած էր իր ալ լոյսերը, բոյլ բոյլ կանթեղները, բարձրէն կըզբօսնուր խոշոր խոշոր բիբերը բացած: Սակայն ո՞ւմ փոյթ երկնից ցոլքերը, արբեցող մարդիկ վեր չեն նայիր, օղին բաժակները վառած են արդէն անոնց սրտին մէջ բուռն կրակ մը, ու աչաց մէջ՝ փողփողում մը: Ե՞հ, չեմ գիտեր թէ այն դիտող բիբերուն, հանդիսատես գունդերուն վրայ ինչ տպաւորութիւն կը թողուր մեր պղպաւորայ խեղախեռ ծամածռութիւններն, ու խելայեղ տատանումներն, հապա դժոխաձայն «տավուլ զուռնան» ու աղմկայարոյց «լանթեռնան», հապա հովուական սրնգին կրաշարժ վանգիւնները, ի՞նչ կ'առթէին վերի՜ աշխարհներուն, չեմ գիտեր:

Այս քնարներն ու այս եղանակները, հակապատկերներ կը կազմէին ճշմարիտ երաժշտութեան· ասոնց մէջ չկար մեծ արուեստագիտաց ջերմին հեծութիւնքը, որ մարդուս ներքին աշխարհը կը խարշատէն, սիրոյ ու մահուան հոգեցունց չէշտերն կոլորակին, կամ կեանքի օրհասական վարկեանները կ'աշխարհէն· չկան մեղամաղձիկ կատուներ ու տաւի՞ղ հագներգական որ եբայնիրը բիրականութեան կը խառնեն, ու իրականը երազներու մէջ կը լուծեն: Չկան վըտի բանաստեղծութիւն, բանաստեղծութեանց գերագոյնը, այն ցաւի ու տրտունջի աղի ողբումը, ու այն մորմոքանաց դաւն ձայնարկութիւնները: Խորունկ չէ՛ ինչ որ կայ, ոչ սրտէ չէ ծնած, հոգիէ չէ բխած, հուազածութիւնը հոս չունի դաշնակութիւն, ոչ ալ կիրք, ոչ ալ փոթորիկ, զի արուեստ մը չէ հոս, որ մերթ իր գոռումներն, իր որոտումներն ունենայ: Մերթ ևս ալ քչատակի մը, աւերեալ սրտի մը, ու անկեալ հոգւոյ մը առջեւ, մխիթարութեան ու վերանորոգման ռանվիրայն բանայ, կամ սահմանները գծէ: Ձայները պէտք է թովիչ բան մը ունենան, մոգնիսական ձըգում մը, և արտահոսում մը բիւրաձանչ տենչանաց, և յորդում մը բիւրագեղուն կրից:

Ա՛յո, եթէ պէտք է երազել երաժշտութեան առաջ, պէ՞տք միանգամայն մտածե՞լ. մինչդեռ հոս կը խաղայի՞ն միայն, կ'ըզբօսնէին միայն: Չէին լար, գրեթէ չէին զգար: Կեանքը իր կոշտութեանը մէջ միայն վայելել, չոր իրականութիւնը ծծել, ահա այս էր իրենց բովանդակ հաճոյքը, վայրկենապէս ու վայրենա՞պէս կ'ուզէին ծիծաղել ոչնչին վրայ, զի երաժշտութիւնը անոնց բան մը չէր ուսուցաներ, ազնուագոյն ու փրկարար չէր անոր ներգործութիւնը և կրօնի պէս բան մը չէր թողուր անոնց վրայ· պաշտամո՞ւնք չունէր, այլ խօլական ու դիւային սոսլսկանք մը, խենէշ փարոսմ մը, ու մտախորոյս ստորանկում մը կը տեսնէր բոլոր այս կայծմանց ու յափշտակութեանց լլկանքին մէջ:

Ընկերակիցս կ'ուսումնասիրէր այս ամեն բաները, գոյներու, բնագրներու, տարազներու և ձեւերու վրայ կը նայէր, վերջապէս հոգեբանական բոլոր երեւոյթները ի քնին կ'առնէր, և ալ յագեցած ու զգուած կը քաշուէինք Հայր Սուրբին խուցը, հոն առանձնացած կ'սկսէինք մեր տեսածներուն ու լսածներուն վրայ ծիծաղել: Ի՜նչ խնդուքներ Աստուած իմ եւ քանի կերպ խնդուքներ: Գոհունակութեան ալ խնդուքներ, երբ կը տեսնուէին մեր չուրջը խուցին մէջ այնքան դէմքեր, հոգիներ, որք իմաստասիրութիւնը ծնած են, համագիտարանները երկնած են, պատմական ընկերական ամենաբարձր գործեր յղացած են, ո՛հ, անոնց մէջ կարելի՞ էր կենակցիլ, առանց՝ անոնց հանճարոյ և զգայնութեան քրքա՞նքը ունենալու....:

* *

Մեռելոցի օրը, երկուշաբթի, ալ ամեն մարդ կ'սկսի քաշուիլ, վար իջնալ կամ Խասգիւղ երթալ, Դպրեվանուց ընծայացուք ալ նոյն օրը իրենց Փոխ-Տեսչին ընկերակցութեամբ անտառ կ'ելնեն· հակառակ փափագիս, վանքը մնալու ստիպուած եմ, ներկայ գտնուելու համար մեծ ու հանդիսաւոր արարողութեան մը· հերուա՞ն արարողութեան:

Եւ ահա չորս կտրիճ վանեցիներ, երկու լծակներու միջոցաւ, անհուն տըբտըրքաներով, զուգաչափ ոտնառութեամբ ու յամրեղ գնացքով, երկաթակուռ մեծ սընտուկ մը Տաճարէն դուրս կը հանեն: Ճարտարապետը ճարտար հրամաններ կուտայ, Ակօն ու Մրտօն կը հեւան իսկ Կարոն ու Արթօն քրտնաթաթաղ կը փքչըրտան: Վերջ ի վերջոյ վարպետին արթուն հրամանատարութեանը չնորհիւ, առանց կոտրելու, և տեղի մը զարնելու սնտուկը վեր կը բերեն ի Վեհարան, Օրմանեան Սրբազանի սենեակը կը հանեն, զոր ուղեկիցս Գողգոթայի բարձանց նմանցուց:

Անդ հաւաքուած ենք քանի մը անձանց հետ, խօսակցութիւննիս անոր վրայ կը կը դառնայ, Զարխափանի գանձանակին վրայ որ մեկուկէս մեթր երկայնութիւն, գրեթէ մէկ մեթր բարձրութիւն ու նոյնչափ ալ լայնութիւն ունի:

Գանձանակը լեցուն է տասնոցներով, քառորդներով, մեճիտիէներով· ամբողջութիւնը աճուրդի կը դնենք, մէկը եօթանասուն ոսկի կուտայ, միւս ութսուն, իսկ ճարտարապետը իբրեւ ամենէն աւելի արժէչափ, հարիւր ոսկի կուտայ: Սրբազանը խնդուքներու ծիծաղներու չըրնչին մէջ, բանալի ի ձեռին կուգայ հուսկ ուրեմն վերջ տալ աճուրդին, գանձանակը կը բացուի, ալ սրտերնիս կը տրոփէ, չենք գիտեր ինչ պիտի ընէ:

Ահագին զանգուածը ութը հոգիներու օգնութեամբ կը դարձնենք ու կը դարձնենք, վերջապէս կը յաջողինք պարպել, սենեակը կ'սկսի սարսռալ ու մարդակներն զգզզալ:

Նախ կը զատենք ստակները, տարասեռները համասեռներէն, յետ որոյ համրելու կարգը կուգայ, ամենքը աչքերնին բացած վերջին բառին կ'սպասեն, կարծես վճռականութեան տոմսակի մը բաղդին տպաւորութեանը ներքեւ ենք ամենքս ալ: Ուր ուրեմն Թաթարեան հայր Գարեգին վարդապետը դաշն ու մեղմ ձայնիւ, հատիկ ու հանդարտիկ կը գոչէ, «տա՛սը հազար հարիւր ինը ղրուշ երեսունը հինգ փարայ....»

Ճարտարապետը չահած էր, եթէ բաղդատումս մը չահած ըլլար թերեւս նա այնքան չուրախանար· ըրած «քէշֆ»ը Գանձանակի պարունակութեանը համաձայն էր:

Ցետոյ ելանք դուրս ի միասին մեր երկրաց բանուորներուն քովը գացինք, անոնք ալ սկսած էին երգել իրենց բնագաւառի տաղերը, կ'ընդօրինակեմ զայնս որ ինձ անծանօթ չեն թուիր արդէն:

Լուսնկան կամար կամար,
Ես կուլամ բեգի համար.
Ծլըռուլը աստղն ձայլը,
Աստըծու խաթերն համար:

Ուրիշ հայրենակիցներու ալ կը հանդիպինք, գովերնին դրած իրենց քերիչն ու դուրին ուրագն ու չաղափը, «կալաճի» կ'ընեն, «քէյֆ» կանին, ասդին ոմանք ալ ոչխարին կը սրեն գէկրով ծակ կը ծակեն, կատակներով կ'զբօսնուն: «Հայոտէ տղաքներ դուք ալ բան մը ըսէք, պատասխան մը տուէք ձեր ազբրտանց ու կոկսին·

Լուսնկան բակ բոլորեց,
Սեւ ամպն իր մէջ ոլորեց·
Դայէք ըսէք իմ եարին,
Իր խելքն ո՞վ օլըրեց:

Ահա այս պանդուխտները փարսախներով հեռի իրենց սիրելիներէն, չեն մոռնար զանոնք, անոնց հետ են մտքով, սրտով, անոնց հետ են երազներով ու ըղձանքներով, վերջապէս կը պանդխտին անոնց համար, կ'աշխատին անոնց համար, ու անո՞նց համար կ'երգեն, ու անո՞նց համար կ'աղօթեն:

Չեմ ուզեր մտնել ասոնց սրտերնուն խորը, ու քրքրել մայլամած յատակները, ուր գաւիի տաք սէր կայ, ընտանիքի վառ կարօտ կայ· գիտեմ այս չէ իմ բաժինս, կը հեռանամ անոնցմէ տալով համբոյր մը Տիրամայր Զարխափանին, համբոյր մը այդ դարաւոր Տաճարին ուր մեր հաւատոյ ազբիւրը կը հոսի, մեր սուրբ Հայրապետաց չունչը կը սաւառնի, և մեր եկեղեցւոյ պատմութիւնը կայրի:

Աւելորդ է ըսել թէ ալ կը մեկնինք:

ԳԱՍՊԱՐ ՆԵՄՑԷ

24 Հոկտ· 1892, Պօյաճը-Քէօյ

ՄԻ՛ ՀԱՒԱՏԱՐ

ԱՌ Լ...

Երբ աղջիկ մը քեզ հոգատար
—Խարտիշահեր կամ սեւաչուի—
Ցափրացումով մը կը հրձուի
Մէ՛կ ակնարկէդ վառ, սիրակէզ
Կերդնու պաշտել, չմոռնալ քեզ՝
—Մի՛ հաւատար:

Քեզ տեսնելու երբ անդադար
Տեղ ու միջոց զտնէ անվախ,
Ու մրմնջէ շրթներէդ կախ
Հոն հեշտանքէն նէ սիրահալ.
«Եթէ մեռնիս զիս՝ չապրիմ ալ....:»
—Մի՛ հաւատար:

Երբ ծիծիռուն ու հողմատար
Թողած մազերն, եւ աչքերն ալ
Նուաղկոտ՝ կեղծէ նէ զինովնա՛լ...
Հծծէ չունչով մը ոգեւար
«Կարգըլի՛նք, ա՛լ չեմ դիմանար:»
—Մի՛ հաւատար:

Այլ կը մաղթեմ, եւ Աստուած տար,
Որ դիւրազգած տղկար սրտիդ
Յարմար աղջիկ մ'ըլլայ սիրես,
Առաքինի, քիչ նըրբամիտ
Տանտիկին:—Բայց ատոր ալ ես
Չեմ հաւատար:

Ց· ՍՐԵՆՑ

92 Յուլս. 26

ԶՄՐԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԸ

Անցեալ ձմեռ ուրբաթ օր մըն էր· Արթաքիին տունը կը գտնուէի, Պատէմլիքի բարձունքին վրայ, որ ամառը, մայիսին, կանանչով կը հագուի կը ոգուի պերճավառ, ու ձմեռը, ամենէն մոլեգին քամին կը պտուտքի անոր վրայ, ամենէն կարծր սառը կը փակչի անոր կողերուն: Բագմոցին վրայ, պատուհանին առջեւ նստած, հեռուն, մթնոլորտը կը դիտէինք սրսփալով, ուր կ'արծակուէին ձիւնին հողմավար հատիկները չարաճճի փոքր սլաքներու պէս, անթիւ, անհամար:

Արդարեւ անբացատրելի հաճոյք մըն է դիտել բնութեան այդ անսանձ մոլուցքը, երբ զերծ ես անոր սառուցիկ գիրկընդխառնումէն, անոր չնչարգել պրկումներէն: Երկուքս ալ այդ տեսարանին աճարկութեամբն համակուած էինք, ու չէինք խօսեր, արդէն մեր ականջներ բաւական լեցուած ըլլալով մթնոլորտին աճարկու ոռնումներով:

Մէկէնիմէկ Արթաքին ինծ դարձաւ· աչուըներուս մէջ կը նայէր այնպիսի սաստուուն արտայայտութեամբ մը որ անակընկալի զգայութիւնը տուաւ ինծ:

—Խորհուրդ մը յղացայ, ըսաւ անձառ ժպիտով մը, սքանչելի՛, աներեւակայելի՛:

Մինչեւ ծուծը կը ճանչնայի զինքը, այդ վառ երիտասարդը, որուն յախուռն ոգին ու յանդուգն խորհուրդներուն հաճն առած է տղայ հասակէ:

—Տեսնենք ի՞նչ խորհուրդ է, ըսի:

—Բայց հիանալի՛ բան է, կը գոչէր ձեռուըները չարժտկելով, անանկ բան մը զոր դուն հարիւր տարի ալ ապրէիր, չպիտի կրնայիր յղանալ, վասն զի... ո՛հ, հրաշալի բան է...

—Բայց, կ'աղաչեմ, յայտնէ...

—Լաւ, սակայն չպիտի մերժես... փոքրիկ ուռկան մը ունինք, առնենք զայն և «խայա» բռնելու երթանք· ամենէն խոշորներուն ատենն է հիմակ· աղէկ որս մը կ'ընենք, ո՛ն ելի, ես հի՛մա կը պատրաստուիմ:

Եւ արդէն ցատքած էր տեղէն ու կը հագուէր:

Ես, սիրտ ի տրոփ, դուրսը կը նայէի, օդին մէջ չըչչըռող ձիւնի զահավէժ ալիքներուն խօլ պարն, ու ծնգուըներս կը դողդղային, աչուըներս կը մթնային, այդ դիւասարսուռ մթնոլորտին մէջ գտնուելու գաղափարին սոսկումովը համակուած· միւս կողմէ ամօթ մըն ալ կը զգայի՝ տեսնելով բարեկամիս անխռով դէմքն ու արհամարհոտ ձեւը որով հրաւէր կը կարդար իմ կորովիս· երիտասարդի անխորհուրդ խանդով ամեն մտածում վանեցի ու ելայ կայնեցայ:

Բնականաբար նոր հագուստներով կարելի չէր ձեռնարկել այդ յանդուգն ձկնորսութեան· հին տափատ մը, հաստ հինու մաչ բաճկոն մը, ծակծըկած գօտի մը, խոշոր մոյկեր, իւղոտ ֆէս մը՝ կարմիր թաշկինակով ամրապէս գլխուն կապուած, այնպիսի կերպարանքի մը մէջ դրին զիս եւ բարեկամս որ երբ հայլին մէջ նայեցանք, ահագին քրքիջ մը արձակեցինք· ձկնորս էինք եղած:

Այս ամենը կէս ժամ չէր տեւած:

Ձկնորսութեան կազմածը, փոքր ուռկան մը, երկար փայտէ ձող մը որ կը վերջանար երկժանիով մը, կողով մը, աւելինք և, քոնեաք մը պարպելէ ետք կորոդնուս ի վար, դուրս ելանք դռնէն, մեր ետին ունենալով աղօթքի մրմունջներ ու պաղատանքի հեծիւններ:

Տունեցինները չէին ուզեր որ այդ վտանգալից փորձն ընենք:

Վար կ'իջնէինք հիմակ լեռնէն, ուր ձիւնի դէզեր կը ձեւանային ակնթարթի մէջ և անմիջապէս կ'անհետանային կատաղի քամիէն աւլուելով, նորէն օդին մէջ սաւառնելով ու, դժոխային թաւալումով մը խառնուելով երկինքէն տեղացած ձիւնի հատիկներուն հետ: Կուրծքս կանոնաւորապէս չէր ելեւէջեր, այնքան պաղ և ուժգին էր դէմքիս զարնուած ձիւնախառն հովը, և սակայն անդուլ վար կ'իջնէինք, ձողին մէկ ծայրն Արթաքիին ուսին վրայ, միւս ծայրն ալ իմ ուսիս, և մէջտեղը կախուած կողովը, որ կախուած ըլլալով չարունակ ասդիս անդին կը տատանէր: Գրեթէ առ խարխափ ու գայթ ի գայթ կ'ընթանայինք, անկարելի ըլլալով աչք բանալ՝ առանց կսկծալի ասղնտուքներ ընդունելու· ծովը կը փռուէր վարը, կապարագոյն, լուսնոտութենէ բռնուած մարդու մը դէմքին պէս թալկատիպ, որուն կծկումներն, այտումներն ու փրփուրներն ալ ունէր· անոր մահաչչուկ գոռումը հեռաւոր աղաղակի պէս կ'որոտէր փոթորիկին ահեղ կառանչներուն մէջէն, ու կը սառէի երկիւղէս՝ մտածելով որ պահ մը ետքն անոր վրայ պիտի նաւարկէի: Մերթ քաջալերական աղաղակ մը կը բառնար ընկերս·

—Քե՛զ տեսնամ....:

Վերջապէս Քարա-Աղաճ հասանք, ուր ընդհանրապէս կը գտնուին նաւավարներ ու ձկնորսներ· հիմակ՝ ոչ ոք· ամայութիւն մը որ սոսկումի սարսուռ մը թափեց սիրտիս խորը. վար դրած էինք ձողն ու իրարու երես կը նայէինք, շփոթած, սոսկահամակ, քիչ մըն ալ կարծես ամբընալով մեր անմիտ տղայութեան վրայ:

Նաւամատոյց գացինք, ուր նաւակ մը կար կապուած, ալետատան· աւա՛ղ, թեւանալները կը պակսէին. ի՞նչ պիտի ընէինք:

—Կեցի՛ր, ըսաւ Արթաքին, և տեսայ որ հոն գտնուող սրճարանը վաղեց· իրեն հետեւեցայ:

Ներսը, մուխի եւ չունչի գարչահոտութեամբ լի քառակուսի տեղ մը, կրակարանի մը չուրջը բոլորուած էին թմրած էրած դէմքով քանի մը մարդեր եւ կը տաքնայի՛ն: Նաւավարներ կամ ձկնորսներ, զորս այդ տաքուկ ծակին մէջ նետած փակած էին սոսկալի քամին և ահեղակոծ ծովը, և որք զարմացման բացագանչութիւն մը արձակեցին ի տես երկու երիտասարդներուս՝ ձկնորսի ծպտանքով:

—Հաճի՛, ըսաւ ընկերս, խօսքն ուղղելով անոնցմէ միոյն, քիւրեքները ո՞ւր են:

—Ի՞նչ պիտի ընես, ըսաւ մարդը երեն իսկ չը նայելով:

—Ծովն պիտի բանինք:

Մարդը ուսերը թօթուեց, կողմնակի նայուած մը նետեց դէպի մեզ և սկսաւ նաւակիլէն քաշել:

Միւսները կարեկցաբար կը խնդային և իրարու կը փսփսային·

—Ճահիլութի՛ւն, չօճուխութի՛ւն, ի՛նչ ըսես:

Շիտակը, ես ներսիդիէս քիչ մը կ'ուրախանայի այդ խօսքերուն վրայ, մանաւանդ ձկնորսին մերժումին վրայ· բայց ընկերս՝ ընդհակառակն կը բարկանար, եւ կտրուկ ձայնով մը ըսաւ·

—Հա՛ճի, երկու չէրեկ կայ, կուտա՞ս քիւրեկները:

Մարդը ցնցուեցաւ, աչուըները չողացին, նորէն երեսնիս նայեցաւ, դէպ ի դուրս ակնարկ մը նետեց ծովուն վրայ, վարանեցաւ, մռմռաց, պեխերն ոլորեց·

—Հը՛, ի՛նչ կուտաս, ըսաւ խղդուկ ձայնով:

—Երկու չէրեկ, կրկնեց ընկերս խըրախտ ձայնով և բերանն անոր ականջին մօտեցնելով:

—Բէք աղէկ, կուտամ, ըսաւ մարդը, և ոտքի ելնելով, ծռեցաւ, նստարանին տակէն քաշեց հանեց երկու խոշոր թեւճակներ և ուսը զարնելով դուրս ելաւ սրճարանէն, մենք ալ իր ետեւէն, մինչ միւսներն ապուշ ապուշ մեզ կը նայէին ու բանիր մը կը մըլտային:

Բեռներնիս նաւակ փոխադրեցինք, նաւավարն անցուց թեւճակները և մենք նստանք, Արթաքին թիերը չարժել սկսելով, ես ձեռներս ջանալով տաքցունել չունչով, մինչ նաւավարը եղերքէն կը պոռար մեզ մաղթանս երերցունելով սպառնագին.

—Սախընմըզ էդէք հա՜...

Ա՛յ ծովին վրան էինք, խոլաբար տատանելով այլ մի՛շտ յառաջանալով. հիմակ, յորձանքին մէջ նետուած, ա՛լ չէր մտածեր խոյս տալ անկից· բնութեան ահեղ զայրոյթին իմ մէջս ներարծած էր բան մը իր աճարկու հանդամանքէն, որ կը վանէր վախի, սոսկումի ամեն զգացում և խիզախ քաջութիւն մը կը յաջորդէր անոր: Արթաքին կատաղապէս կը մարտնչէր ալիքներուն դէմ, որք խենդի պէս վեր վեր կը ցատքէին՝ ամեն անգամ ջուրի ցայտք մը նետելով նաւուն մէջ:

Զարմանալի բան էր այդ ափ մը ծովին վիճակը որ փոթորկայոյզ ովկեանոսի մը մանրանկարը կը ներկայացունէր, անոր պէս մոլեգին, անոր պէս սաստկամռունչ:

Կղզեակներուն մօտեցանք, ուռկանը ծովը նետեցինք, կլոր մը պաչարելով դուրս ցցուած սապերը, որոց խորերը կը խառչտկէինք մեր ձողովը, դուրս հանելու համար ցուրտէն իրենց բոյներուն մէջ ապաստանած «խայա» ձուկերը: Ա՛հ, ի՛նչ անբացատրելի հրճուանք զգացինք երբ ուռկանը դուրս քաշելով ծովէն՝ նաւուն գոգը ցատքոտելով ինկան խոշո՞ր, բայց խոշո՞ր խայաներ, բերաննին բացած կարծես սրտաճմլիկ ճիչ մը արձակելու համար: Այս առաջին յաջողութենէն քաջալերուած և երեւակայելով որ տաքցած ենք, —վասն զի իսկապէս սրունքներս ու ոտքերս սառած էին, — յառաջ քչեցինք մեր նաւակը, հեւալով, հեղձամղձուկ, սակայն անվհատ ու նետեցինք ուռկանը, քաշեցինք ձկնալիր, եւս քան զեւս ոգեւորուած, փոթորիկին ուլումներն՝ հեշտալուր նուագ մը, և ձիւնին լղրըլատուքը՝ թարմագեղ տաք չուրթի մը համբոյրն նկատելով:

Եւ երեք ժամ վերջն անհնարին սքանչացումով կը դիտէինք ձուկերու կոյտն, որք սեւ սեւ իրարու խառնամանուած, կը խլրտէին, կ'ոստնուին, պոչերնին գալարելով, թեւերնին թախելով յուսահատօրէն:

Սակայն փոթորիկն անդուլ կը գոռար· և հիմակ աւելի տխրատեսիլ և ահարկու էր մթնոլորտին կերպարանքը· մութը՝ ձիւնին ճերմակ հատիկներէն կը մաղուէր, կ'իջնէր վար և իր սգատեսիլ, տարտամ պարուսակը կը փռէր ծովին յողնատանջ մակերեսին վրայ, որուն ուռուցիկ ցայտումներն հիմակ դժոխքի հրէշներու պէս վեր կը ցցէին իրենց թուխ գլուխներ՝ ճերմակ փրփուրով մը վերջացած:

Եւ հակառակ մութին, սակայն կ'որսայինք, չկշտանալով, չյոգնելով, չար ոգիի մը պէս քերելով եղերքներն և իրենց քունէն արթնցունելով անմեղ հմուլ արարածներն որք իրենց հեզուկ բոյնին մէջ կծկուած էին, հանդարտ ու անգիտակ:

Ցանկարծ նշմարեցինք որ մութը բոլորովին կոխած է· ա՛լ ներս քաշեցինք անողորմ ուռկանը, թծվեցինք լուացինք զայն, և սկսանք ոգի ի բուին թիավարել դէպի Քարա-Աղաճ, ուր երբ հասանք, փլփլած նաւամատոյցին վրայ ցցուած տեսանք մեր դժուարահաճ նաւավարը որ մալտուքներ կ'արձակէր, զուցէ յիշոցներ:

Ցամաք ցատքեցինք, առինք մեր բեռներն ու ձուկերը և վազեցինք սրճարան, բերկրապատար:

Երբ ձկնորսները մեզ տեսան, ամենքն ի միասին հեգնական բացագանչութիւն մը արձակեցին·

—Հէ՛, քանի՞ օխա պանեցիք:

Բայց իրենց հեգնութիւնն անմիջապէս ապշահար սքանչացումի փոխուեցաւ, երբ տեսան մեր կողովը լեփ լեցուն ձուկով, և ի՛նչ ձուկ, ձկնորսի մը բերնին ջուրերը վազցնելու խոշորութեամբ ձուկեր: Զի արդ և լըշէ, այդ մարդոց ապշանքն ու սքանչացումը վայելելէ ետք, որ կարծեմ չատ սովորական վայելք մը չէ և մինչեւ այսօր անոր զուարթ յիշատակը պահած եմ սիրտիս մէջ, ճանբայ ելանք, տաժանելի, սարսափելի վերելք մը Պատէմլիքի ցից լեռնէն, որ լպրծուն զառիթափի մը փոխուած էր, և մեր սրունքներն ալ իրենց քաջողջութեամբը չէին փայլեր. եւ սակայն այդ վերելքն ալ կատարեցինք երիտասարդական այն աննկճելի կորովով զոր ծերութիւնը անսահման հառաչանքով կը յիշէ և վաղանցուկ ոսկեղօծ երազի մը զգայութիւնը կ'ունենայ:

Բայց լեռան գագաթն անակնկալ տեսարան մը կը սպասէր մեզի: Երբ հոն ոտք կոխեցինք, տեսանք քանի մը ստուերներ որք մեզ կը վազէին հեծիւններ արձակելով· նախ ուրուականներ կարծեցինք — զուցէ արդէնք մեր տաժանելի խոնջէնքին—, բայց իսկոյն չակեցինք մեր սխալը երբ այդ ստուերներ մեր քով հասան ու սա բացագանչութիւններն արձակեցան·

—Ա՛խ, ո՞ւր էիք, զաւակներս, աս ժամանակ ո՞ւր էիք:

Տունեցիններն էին, որք, մեր ուշանալէն մտահոգ, լեռ վազած էին և ծովը կը դիտէին մութին մէջէն զմեզ տեսնելու համար:

Սակայն չուտով սփոփուեցան և թեւ թեւի տուն վազեցինք, ուր մեր ջրաթաթաւ, ձիւնաթաթաւ հանդերձանքը փոխելէ և տաքուկ սենեկին մէջ կրակին չուրջը սառած անդամներս աղէկ մը ջեռուցանելէ ետք, անբացատրելի երջանկութիւնն ունեցանք մեր ձուկերով եփուած տաք տաք «բլաքի» մը ուտելու, իբր լիալի վարձ մեր ամբողջ օրուան մը տաժանագին եւ վտանգալից աշխատութեան:

Հասգիւղ ԵՐՈՒԱՆԴ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Մեր ամուսնութենէն ետքը կառք մը պիտի ունենա՞նք, Գէօրգ:

—Անշուշտ, սիրելիս, եթէ հայրդ ուզէ...

—Ի՞նչ ըսել է, ինչո՞ւ չուզէ:

—... ծախքերը վճարել:

* *

Տղան·—Հայրիկ, ճանճ մը քանի՞ ոտք ունի:

Հայրը (որ իր ճաղատ գլխուն վրայ ճանճի մը քալելը կզգայ)·—Տասնը վեց հազարի չափ, տղաս:

* *

Պարոն մը·—Սա զիմացի լեռը կը տեսնե՞ս: Անցեալ օր երիտասարդ մը և օրիորդ մը հոն պտտելու գացին, ելան, ելան, մինչեւ գագաթը ելան և.... ալ ետ չդարձան:

Կինը·—Օ՛հ, ի՞նչ պատահեցաւ խեղճերուն:

—Միւս կողմէն վար իջան:

* *

—Ըսիր թէ Պ. Զ... քու հեռաւոր ազգանդ է, այնպէ՞ս է:

—Այո:

—Ի՞նչ ազգականութիւն ունի:

—Եղբայրս է:

—Հապա ըսիր թէ հեռաւոր ազգական մ'է:

—Այո, այնպէս է: Չինաստան կը գտնուի:

* *

—Ինչո՞ւ Արմենակ ընդհանրապէս ակնոցին վրայէն կը նայի փոխանակ մէջէն նայելու:

—Շատ խնայասէր ըլլալուն՝ կը վախնայ որ չուտ կը մաշի:

* *

Քաղաքի մը մէջ կատարուած մարդահամարի գործողութեան մը միջոցին միամիտ բնակիչ մը սնտրակին «ծնեալ» վերնագրով սիւնակին մէջ գրեց իր զաւակաց միոյն համար «հիւրանոցին մէջ», և միւսին համար «վերի յարկը»:»

Տ· Ս· Մ·

ՏՕՔԹՕՐ
Պ· Ց· ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ

Այս անգամ Իւսկիւտար Իճատիէ Սաաթճի Սեղբաս փողոց թիւ 9 տունն փոխադրուած ըլլալով՝ հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր եւ կը դարմանէ ամեն տեսակ արտաքին եւ ներքին հիւանդութիւնները, մասնաւորապէս սրտի, թոքի, ստամոքսի եւ կանանց ծննդաբերական գործարանաց եւ ջղային հիւանդութիւններն:

Երեքշաբթի եւ շաբաթ օրերն առաւօտէ մինչեւ կէս օր ձրիաբար կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդներն, նաեւ կը գտնուի կիրակի առաւօտ Սէլամիէ Չէօմլէքճեան եւ երկուշաբթի օրն ալ կէս օրէ վերջը Պոլիս Գում-Գաբու Ստասիոն ճատտէ Ա. Զարիֆեանի դեղարաններն:

320 1—12

ԱՐԻՒԵԱՆ ԷՖ· Ի ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼԷԹԱՒՖԻ ԱՍԱՐ
կամ
ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՐՈՒԱԾՔ
[illegible]

Սոյն ընտիր գործ որ կը ծառայէ ընթերցանութեան միանգամայն թարգմանութեան, այս անգամ բոլորովին բարեփոխեալ ըլլալով կը պարունակէ վէպեր, գիտական եւ բառազննական խիստ օգտակար ծանօթութիւններ: Գին 60 փրյ:

313 2—3

1000 ՆՈՐ ԳԻՐՔ
Նուէր պիտի տրուի
Գաւառացի աղքատիկ տղոց

Թաղական խորհուրդը եւ Հոգաբարձութիւնք թող հաճին իրենց վարժարանաց աղքատ տղոց թիւը պաշտօնական գրով ծանուցանել մեզ եւ ցոյց տալ Պոլսոյ մէջ անձ մը որու միջոցաւ կարենանք ղրկել գրքերը:

Հասցէ·
Սմբատ Դաւթեան, Պահճէ-Գափու Գազազէր խան, թիւ 22: 310 2—3

ԱՆՁՐԵՒՆԵՐՆ ՍԿՍԱՆ

Ձմեռուան էն գլխաւոր պէտքերէն մէկն է հովանոցը կամ անձրեւանոցը— ինչպէս որ կ'ուզէք:

Անձրեւին, ձիւնին ու փուքին ժամանակ դիմացկուն— «Բարակոն» եւ ''լօքրիպս,,— երկաթներով ամուր շինուած հովանոց մը անշուշտ շատ աւելի կարեւորութիւն ունի քան իւր բուն արժէքը:

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ, արանց կանանց, մանչ եւ աղջիկ տղոց համար·բամպակէ, բուրդէ, բրդախառն մետաքսէ, եւ զուտ մետաքսէ կերպասներով ու պարզ, զարդարուն, կեռ, կոր, բնական արմատ, ոսկրէ, եւ արծաթապատ կոթերով, սիրուն ու ճաշակաւոր, կը ծախուին Ղալաթիա կամուրջին ճիշդ դէմը թիւ 33 հանրածանօթ ''ՔԷՕՇԷ ՊԱՇԸ,, խանութը, ուրկէ տակ տեղ մը, ինչպէս կըսեն, ուր դիմող էն նըրբաճաշակ անձինք պիտի գտնեն իրենց հաճելի լինելիք հովանոց մը:

Գիները... աժան ծախել, չատ ծախել:

Ղալաթիա կամուրջին դէմ թիւ 33, ''քէօշէ պաշը,, ՄԻՀՐԴԱՏ Վ· ՀԱՅԿԱԶՆ

275

ԿԱՐԵԼԻ Է ՇԱՀԻԼ
600,000 Ֆրանք
ՄԻՄԻԱՅՆ 7½ ԴԱՀ. ՏԱԼՈՎ ԱՄԲՈՂՋ ՊՐՈՄԷՍԻՆ

Բում. երկաթուղեաց առաջնակարգ վիճակահանութեան բաղդատոմսերն որ մինչեւ ցարդ, ամբողջը 10, կէսը 7½, եւ քառորդն 4 դահ.ի կը ծախուէին, հիմա կը ծախուին՝

Ամբողջ 7½
Կէսը 5
Քառորդը 3 դահ·ի մեր Դրամատենեկին մէջ:

Մեր բաղդատոմսից Մայրերն յապահովի դըրուած են Ղալաթիոյ Սակարանի մասնաւոր Արկղի մէջ: Բաղդատոմսերն պատրաստուած են Կայս· Իրատէով հաստատեալ օրինաց համաձայն, եւ վաւերացեալ Առեւտր. Նախարարութեան պաշտ. կնքով ու դրոշմուած:

Յառաջիկայ Նոր. դեկտ· 1ին—այսինքն Նոյմ· 19ին—պիտի քաշուի սոյն վիճակահանութեան 137երորդը: Այս անգամ առաջին պարգեւն է 600,000 եւ երկրորդը 60,000 ֆրանք: Ասոնցմէ զատ, երկու հոգի պիտի շահին 20000ական, վեց հոգի 6000ական, 12 հոգի 3000ական, 28 հոգի 1000ական եւ 550 հոգի ալ 100ական ֆրանք: Ամենը մէկտեղ 600 հոգի: Գաւառներէն գնողք, հնչուն դրամի տեղ Բոստայի բուլ ալ կրնան ղրկել մեզ, պայմանաւ որ ապահովագրեալ նամակին ծախքը միասին ըլլայ:

Մինչեւ ցարդ մեր—Տիգրան Մ· Արզըեան —բրոմէսներուն չահած, և զայնս գնողներուն վճարուած պարգեւներն, առաջին տեղը կը բռնեն հրապարակին վըրայ, այնպէս որ միւս բոլոր բրոմէս հանող վաճառողներուն վճարած պարգեւները բոլորին ի միասին առեալ, չեն կարող հաւասարիլ մեր վճարած պարգեւներուն ԳԻԹ ԿԷՍԻՆ:-Ղալաթիա Կամուրջին գլուխը թիւ 33: ՏԻԳՐԱՆ· Մ· ԱՐԶԸԵԱՆ

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԴԱՇՆԱԿԻ, ՆՈՒԱԳԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆԻ
Ֆ· ԼՈՒԻ ՔՕՄԷՆՏԻՆԿԷՐ
17, ԲԱՍԱԺ Տ'ԷՕՐՕՓ, 17

Ձեռքէ դաշնակներ 14—15 օսմ· ոսկիէն սկսեալ: Բոլորովին նոր դաշնակներ 25 ոսկիէն ըսկսեալ 10 տարի երաշխաւորութեամբ: Ֆրանսական, գերմանական եւ ամերիկեան դաշնակներ: Դաշնակներ կը վարձուին ամիսը ½ օսմ· ոսկիէն սկսեալ: Հին դաշնակներ կը գնուին եւ կը փոխանակուին: Դաշնակներ եւ այլ նուագարաններ կը յանձնաբարուին 5 % յանձնառուչէքով եւ մինչեւ բնակարան կը բերուին: Դաշնակներու ծայները կը կանոնաւորուին եւ դաշնակներ կը նորոգուին:

Այս վաճառատուն նպաստաւոր կերպիւ ծանօթ է իր տոկուն առարկայներով եւ գիներու չափաւորութեամբ: 290

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինչաաթը աքէրիէ իչիւն քէրէսթէ վէ իչքիլիքի միւթէահհիտլէ այխ օլմագ իւզրէ լիւզումը գատար չէրչիվէ միւնագասաա գօնուլարագ թըշրինի սանինին 5 ինճի բէնճշէնպիհէ կիւնիւ գարարը գաթիի ֆէրասաը 100 ու 5 թէնզիլաթը մուգարրէր օլաճագ իւզ թալիպ օլանլարըն ինշաաթը աքէրիէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի· Նօ· 20

Նիզամիէ Խազինէսի ազարաթընտան Տէֆթէրտար ճիվարընտա Փէսխանէ գարշըընտաքի պօսթան գօնթրաթօսը միւնգազի օլուպ, իչպու 308 սէնէսի բուզը գսարլընտան իթիպարէն, Մալիյինէ քիրասըա վիրիլէճէկինտէն Թալիպ օլանլարըն իչպու Թըշրինի էվէլին նիհաէթէ գատար մազաաթ Սէրասքէրի չիւպէսի մահսուսէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի:
Նօ· 21 1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056,90[illegible]
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած [illegible] հրապարակաւ [illegible] մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրած վտանգը վճարելու [illegible] նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան [illegible] միացեալ դրամնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մեհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 ա. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երկու Ընկերութեանց։

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍՆԵՐ

ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱԿՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ
ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ՉԻՆԳԱՐՈՒՆ

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տեղացի հայ արհեստաւորաց ճարտարարուեստին, արծաթազօծեալ են հարիւր տոկոս արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ նմօշներէն բնաւ տարբերութիւն չունին։ Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագէբ խան, վարի յարկ, թիւ 2, Յովսէփ Թօլեանի սենեակը։

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այսինքն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, և գտանւհամ է ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմային վաս ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցիկ առողջ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը առողջ ընտանեաց ամէն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն յարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց առանձնանք կոչուած է ջերմն և տարուիա, թեթևուն ջերմ, զարբէրական ջերմ, ընդհատուող ջերմ, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառնութենէ վայրերէ մահաբեր նիւթեր, կամ բոյս ազդմանցներէ և [illegible] ծաղկինեբեն ելած թունաւոր կազերով, զոր մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ըլլէ այս թունաւոր նիւթոց կամ կ'ոչնչէ ազդեցութիւնն, դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ դար է անուշ [illegible] անվտանգ և անխառն է և վաղուան առողջ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միացեալ Նահանգաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլիս։ 2[illegible]

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» ԼՐԱԳՐՈՅ

ՃՇՄԱՐԻՏ

ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

ԵՒ ՀԱԿԱՄԱՂՁԱՅԻՆ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԸՍՏ ԴԵՂԱԳԻՐԻՆ **D. GUILLIÉ**
Ի ՁԵՌՆ ՏՈՔԹՈՐ **PAUL GAGE FILS**, ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ
Միակ տեղն այս դեղին, 9, rue de Grenelle — St — Germain, à Paris

[illegible]

Գինն ի Թուրքիա, շիշը 6 Ղր., կէս շիշը 3 Ղր. 50
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԷՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

COMP^IE RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարկութեան երթեւեկութիւնք

Բշ. 26 7 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 27 8 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով։
Դշ. 28 9 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 23/9 Սուրհանդակ դէպի Բաթում, Տրապիզոնի [illegible] ժամ 11ին։
Շ. 21/10 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ. — Հոկտ. 28/9, [illegible] Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող [illegible] Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բօր-Սայիտ [illegible]։ 12

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոնտոսի մէջ կանոնաւոր գծեր։

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անտուան որ Հոկտ. 29ին Մարսիլիայէն և Նոյ. 14ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինտորա։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Առաջնակարգ [illegible]

Նաւաղչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալաց
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէ
5

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրփուլ և Մանչեսթրի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանսրօս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէլոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆթիս	3000
Պէլիսարի	3250	Իբիս	3000
Թիպո	3250	Լաթիւս	800
Մարքանդ	3250	Օլինթոս	800
Մարիօթիս	3250	Մէմֆիս	700

«Բերա» շոգենաւը դէպի Հոկտ. 31ին Լիվրփուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 31 [illegible] Լիվրփուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոց ամէն երկու շաբաթ կը բանին Լիվրփուլ և Արեւելեան մէջ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Կատալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Գալլիա	5587	Ատլաս	2393
Պաւոնիա	5517	Սարագոսա	2166
Կալլիա	4809	Բոթնիա	2246
Սիթիա	4551	Պալմիրա	2144
Ալեպպօ	2[illegible]48	Թրինիտա	899
Քետար	1876	Մարգօ	1855
Եէդուոֆ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիտոնօ խան թիւ 11
Ղալաթիա
17

OREZZA

Հանքային ջուր երկաթախառն բիբուածով, ամենէն ծառայող երկաթի և ածխաթթուի բաւական մասին։

ԱՅՍ ՋՈՒՐ ՄՐՑԱԿԻՑ ՉՈՒՆԻ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒԵՐՈՒ—ՏԵՆԴԵՐՈՒ—ՔԼՈՐՈԶԻ—ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՆՈՒԱԶՈՒԹԵԱՆ
[illegible] ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ [illegible]

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻԿ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԲԱ

ՀԻՆԳՐԱՄԱՆՈՑ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԸՊԸՐ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զօրաւոր կերտուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդենէն կերպասէ եւ զօրաւոր կերպասէ շինուած խիստ ձեւաւոր և դիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հինցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կրնկի մը եւ դուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուէ մուճակ ծախողներու քով։ Իսկ մանթօները օձիքին ներսի կողմը կը գտնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Զմիւռնիա Արասթա չարշըն, Հանրագրատ Րիֆաթ էֆ.-ի քով և ի Պէլգրանիկ [illegible] Շուկան գաֆոֆ [illegible] Մէմիչ Օղլուի քով. Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, պահճէ-Գափու Գոժամեան օղլու խան դրան կից թիւ 1 մթերանոցը։ 226

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՀԱՏԵՂԻ ԿԱՐԱՍԵԱՑ
ՀԻՄՆԵԱԼ
ԷՕԺԷՆ ՌԱԲԱԲՈՐ ՊԷՅԻ ԿՈՂՄԷ

Բերա, Սարըը Ազան փողոց թիւ 21, Լիւքսէմպուրկի պալատներու մօտ
Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Կիւմիւշլիւ խան, Ֆրանսական նամակատան դէմը

[illegible]

- Եթէ ունիք նիւթ մը ունիք վաճառելու հանրային աճուրդով կամ առկարկութեամբ։
- Եթէ կուզէք օգտուիլ լաւ առիթներէ։
- Եթէ պէտք ունիք ծախու նիւթերու վրայ կանխավճարներու։
- Եթէ կուզէք ամենայն ապահովութեամբ աւանդ դնել կարասիներ, արկղներ, ծրարներ, դրամներ, գոհարներ, արժէթղթեր եւ ապրանքներ։
- Եթէ ունիք ծրարներ, առաքումներ, մաքսի հանելիք ապրանքներ։
- Եթէ կուզէք ծախել կամ գնել անշարժ կալուածներ։
- Եթէ կուզէք վարձու տալ ձեր տուները կամ յարկերը։
- Եթէ կուզէք տուներ կամ յարկեր վարձել։
- Եթէ կուզէք օգտակարապէս մատակարարել ձեր անշարժ կալուածները։
- Եթէ կուզէք ապահովագրել ձեր շարժուն և անշարժ կալուածները լաւ պայմաններով։

Դիմեցէք վերոյիշեալ վաճառատուն

Ծանօթ. — Վաճառատան կանոնագիրը հասարակութեան տրամադրութեան տակն է։ 227

[illegible]

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1892 Հոկտ. 15էն սկսեալ մինչև 18 Նոյեմբեր

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն Կամուրջէն ելնող շոգենաւուց [illegible]

ժ. վ.

1 20 Ենիմ. Մէգր. Պէօյ. Թարբ. Ենիք. Չօյան. Ռ. Հիսար (Ռ. Հիս. ըն դոգ. պիտի հաղորդակցի) 37
2 15 Ենիմ. Մէգար. Պէօյիւք. Քիրէճպ. Թարաբիա Ենիք. (Ենիք. շոգ. ին կը հաղորդակցի). 40
2 45 Ր. և Ա. Գավաք Ենի մ. Մէգարդ. Պէօյք. Թարաբ. Պէյքօզ և անկից Ասիական եզերքներէն մինչեւ Գանտիլլի և Օրթաք. պիտի հանդիպի. (Գանտիլլի շոգ. ին պիտի հաղորդակցի). Ուրբաթները Օրթաք. է զա Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիկթաշ. 32
2 55 Ենիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճք. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ 23
3 20 Ենիմահալլէէն Մէգար. Պէօյիւք. Թարաբիա Ենիք. Ստէնիա Միրկ. Պօյճ. Ր. Հիսար. պիտի հաղորդակցի ուրբաթ օրեր Պէպէք Արնքօյ. Գուրչ. Օրթաք. Էմիր. Ր. Հիսար 18
4 15 Ենիմ. Մէգար. Պէօյիւք. Թարբ. Ենիք. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Պէշիք. Պէպէքէն շոգ. ին պիտի հաղորդակցի, ուր ներք Արնվք. Գուր. Օրթ. 33
5 45 Ենիմ. Մէգր. Պէօյիւք. Թարբ. Պէյքօզ Ենիք. Գանլճ. Պօյաճք. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ. 20
7 — Ենիմ. Մէգար. Պէօյիւքտ. Թարաբ. Պէյքօզ Բաշղ. Ենիք. Միրկ. Գանլճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Խասք. 23
8 — Ա. ևՐ. Գավաք Ենիմ. Մէգար. Պէօյք. Թարաբ. Ենիք. Ստէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
10 15 Ա. Գվք. Պէօյ. Թարաբ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշ. 33

Ենիքէօյէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

1 30 Ենիք. Ստէնիա Միրկ. Պօյճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք. 20

Պէպէքէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

1 30 Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք. 19
2 — Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 20
2 20 Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 23
2 30 Օրթաք. էն ուղղ. կամրջ. [բացի ուր. է] 22
3 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք 19
3 30 Պէպէք Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 28
4 5 Օրթաք. էն ուղղ. կամրջ. բացի ուր. է 32
4 10 Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. բացի ուրբաթէ 34
4 45 Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. Գալ. բացի ուրբաթ օրերէ 19
5 15 Պէպէք. Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. (բացի ուր. է) 37
10 15 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 33

Ասիական եզերքէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

1 30 Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէր. Գուզգ. 33
1 35 Պէյքօզ Բաշղաղ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթք. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթները բացի Օրթաք. էն Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. 22
2 15 Պէպէք Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. [բացի ուրբաթէ] 34
2 45 Պէյքօզ Բաշղաղ. Ենիք. Չուպք. Գանլճ. Պօյճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Խասք. Պէշիք. Գալ. 1
3 15 Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկլ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիք. 37
3 20 Պէյքօզ Բ. Պաշճէ Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլլի Օրթաք. [Գանտիլլի շոգ. ին կը հաղորդակցի. ուր. ները Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպէյ Գուզգ. Պէշիք. 32
4 15 Գանտիլ. Վանիք. Չէնկլք. Պէյլէրպէյ Գուզգ. Խաս. բաց ի ուրբաթէ 40
4 30 Պէյքօզ Բաշղաղ. Չուպք. Գանլճա Ա. Հիսար Գանտ. Պէշիք. (Գանտիլլի շոգենաւին կը հաղորդակցի. ուրբաթները Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. պիտի հանդիպի) 22
5 15 Գան. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիք. [բացի ուրբաթէ] 28
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզգ. Պէշիք. Խասք. 1
9 — Պէօյ. Թարբ. Պէյք. Բաշղաղ. Չուպք. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Խասք. Խասք. 28
10 15 Պէյքօզ. Գանլ. Ա. Հիսար Չէնկլ. Պէյլ. Խաս. [բացի ուր. է] 19
10 15 Գանտիլլիէն ուղղ. կամուրջ 22
11 — Պէպէք. էն ուղղ. կամրջ. (բացի ուր.) 20
11 — Չէնկէլք. էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 3

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Ասիական եզերք ելնող շոգենաւուց ժամերը

2 25 Պէշիք. Օրթաք. Արնվ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարբ. Պէյք. Ա. Գավաք. 33
3 5 Խասքաթ. Պէշիք. Խասք. Գուզգ. Օրթաք. Չէնկլ. Պէյլ. Արնվ. Գանտլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Ենիք. Բաշղ. Պէյք. Թարաբ. Պէօյ. Մէգար. Ենիմ. 23
4 5 Պէշիք. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճք Ստէն. Ենիք. Թարբ. Պէօյիւքտ. Մէգարդ. Ենիմահ. 20
4 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Գանլ. բաց ի ուրբաթ օրերէ 23
5 15 Խասք. Պէշիք. Գուզգ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ. 1
6 — Խասքաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյքօզ Թարաբ. Պէօյիւք. Մէգարդ. Գավաքներ 32
7 — Պէշիք. Խասք. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ր. Հիսար Պօյճ. Գանլ. Ենիք. Թարաբ. Պէօյք. 28
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարաբ. Պէօյ. Մէգար Ա. Գավաք։ 33
9 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պէպէք, Պէպէքէն Ենիմ. գացող շոգ. ին հետ կը հաղորդակցի, ուր ներք 20 վայրկեան առաջ պիտի մեկնի 38
10 5 Պէշիք. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. Թարաբ. Պէօյք. Մէգարդ. Ենիմ. (ուր ները 10 վայրկեան կանուխ). Օրթաք. Գուրչ. Արնաւ. 10

10 45 Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. Թարաբ. Քիրէճ. պուրնը Պէօյիւքտէրէ Մէգար. Ենիմ. (ուրբաթները չիկայ) 32
11 20 Ենիք. Թարբ. Պէօյ. Մէգր. Ենիմ. 38
11 35 Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. 20

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 30 Կամուրջէն ուղղ. Ր. Հիսար բացի ուր. է 34
4 15 Ուղղ. կամուրջ բացի ուրբաթէ 19
10 35 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Ենիք. Բ. Պաշճ. Պէյ. բացի ուր. է 1
11 15 Գալ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճք Ենիք. 28
11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք 23
12 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. 33

Կամուրջէն Ասիական եզերք ելնող շոգենաւուց ժամերը

2 20 Չէնկլ. Եալէք 19
2 35 Ուղղ. Ա. Հիսար 37
3 — Խասք. Գուզ. Պէյլ. Չէնկէլք. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպուքլ. Բ. Պաշճէ, Պէյքօզ 23
3 35 Կամուրջէն չիտակ Գանտ. բաց ի ուրբաթէ 40
4 30 Խասք. Պէշիք. Պէյլ. Չէնկլ. Պէպէք. բաց ի ուրբաթէ 37
8 45 Խասք. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլ. Պէօյիւք. բաց ի ուրբաթէ 19
9 30 Պէշիք. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկլ. Վանիք. Գանտլ. 22
10 20 Պէշիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշղ. Պէյք. Մէգարդ. Ր. Ա. Գավաքներ. 37
10 30 Պէշիք. Պէյլր. Չէնկ. ուր. օրերը Խասք. Գուզգ. Արվ. Գանտլ. Ր. և Ա. Հիսար Միրկ. Ենիք. Բաշղ. Պէյքօզ 23
10 40 Խասք. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 20
11 — Պէշիք. Գուզգ. Պէյլր. Չէնկէլքէօյ Վանիք. Գանտ. Պէպէք Գանտլ. չիտակ հաղորդակցի ուրիշ շոգենաւի հետ (Ուրբ. օրերը Խասք. պիտի հանդիպի) 31
11 22 Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշղ. Պէյքօզ (ուրբթ. Գուզգ.) 22
11 45 Գալ. Գուզ. Պէյլ. Չէն. Վանիք. Գանտ. 19
12 — Խասք. Գուզ. (Բացի ուր. և շաբաթէ) 15

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —		— —	
— —		— —	
— —		— —	
— —	7 5	— —	7 10
1 30	8 Պէշիք.	1 50 Պէշիք.	8 15 Պէշիք.
2 —	8 20 Վապ.	2 25	9 5
2 30 Պէշիք.	8 50 Պէշիք.	3 —	9 50
3 —	9 30	3 — Վապ.	10 15 Պէշիք.
3 30	10 — Ֆէրդ.	3 20	10 30 Ֆէրդ.
3 45 Ֆէրդ.	10 15 Պէշիք.	3 50	10 40 Գուզ.
4 —	10 40	4 15 Պէշիք.	11 —
4 30	11 — Գուզգ.	4 30 Ֆէրդօթ	11 30 Ֆէրդ.
4 50 Վապ.	11 — Ֆէրդ.	5 1[illegible] Վապ.	11 20
5 30 Ֆէրդ.	11 20	5 45 Պէշիք.	11 50
5 55	11 40	6 15 Ֆէրդ.	12 — Գուզ.*
6 30 Պէշիք.	12 5	6 25 Պէշիք.	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —	—	— —	6 25 Պէշիք.
— —	7 — Պէշիք.	— —	7 10
— —	8 — Պէշիք.	— —	8 20 Պէշիք.
1 30	8 20 Վապ.	1 50	9 5
2 15	9 — Պէշիք.	2 — Պէշիք.	9 45
2 45 Պէշիք.	9 30	2 45	
3 20	10 — Ֆէրդ.	3 30	10 15
3 45 Ֆէրդօթ	10 15 Պէշիք.	3 — Վապ.	10 30 Ֆէրդ.
4 —	10 40	4 30 Ֆէրդօթ	10 40
4 35	11 Ֆէրդ.	4 30 Պէշիք.	11 30 Ֆէրդ.
5 30 Ֆէրդօթ	11 10	5 15 Վապ.	11 20
5 15	11 45	5 30 Պէշիք.	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆէրդ.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ [illegible] եւ Տօն օրերը տեղի չունիր [illegible]

ՀԱՐԷՄ [illegible] ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

3 15 Հարէմէն Թօփհանէ (բաց ի կիրակիէ)
4 — » » (բացի ուրբաթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
2 45 Կամուրջէն Հարէմ Թօփհանէ (բացի կիրակիէ)
3 40 Կամուրջէն Հարէմ Թօփհանէ (Բացի ուրբթէ)
10 10 Կամուրջէն Հարէմ անդի Թօփհանէ (Բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ)
11 10 Կամուրջէն Հարէմ անդի Թօփհանէ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 31ին)

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԽՕՍԷԼԷՄԻ

ՅԵ

ԳԱ [illegible] ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐԱՑ ՇՈԳԵՆԱՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գաղաթաւ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 45 Սիրքէճիէն Գաղաթաւ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գաղաթաւ Իւսկիւտար

Ծան. — Օրը միջաւորը եղած ատեն, շոգենաւք [illegible] պիտի մեկնի։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1892, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 00	6 30	7 00	7 30	8 30	9 ...	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 ...	6 30	...	...	...	...
Գում—գաբու	6 09	6 41	7 09	7 39	8 40	9 9	9 40	10 9	10 39	11 9	11 42	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 41	5 10	5 39	6 09	6 39	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	6 13	...	7 13	...	8 44	9 13	9 44	10 13	10 48	11 13	11 46	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 45	5 14	5 43	6 13	6 43	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 19	...	7 19	...	8 50	9 18	9 50	10 18	10 49	11 19	11 52	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 51	5 20	5 49	6 19	6 49	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 23	6 53	7 23	7 48	8 54	9 20	9 54	10 20	10 54	11 23	12 09	12 22	1 53	2 20	2 53	3 23	4 24	4 56	5 25	5 55	6 23	6 55	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 36	7 12	7 36	8 03	9 03	...	10 8	...	11 8	11 34	12 19	...	2 04	...	3 03	3 38	4 37	5 06	5 37	6 07	6 33	7 7	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 26	...	8 12	9 17	...	10 17	...	11 17	11 44	...	...	2 13	...	...	3 47	4 47	...	5 46	6 17	...	7 16	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	7 36	...	...	...	...	...	...	...	11 53	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 26	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61			
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	...	7 15	...	...	...	...	...	...	...	...	12 45	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 07	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 25	...	7 24	...	8 30	...	9 30	...	0 30	11 25	...	12 57	...	...	2 25	...	3 57	4 18	...	5 58	...	7 22	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 34	7 13	7 36	8 12	8 41	...	9 41	...	10 40	11 40	12 40	1 10	...	...	2 34	3 11	4 06	5 09	5 38	6 08	6 38	7 44	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 50	7 24	7 47	8 24	8 53	9 25	9 53	10 25	10 52	11 55	12 52	1 2[illegible]	1 52	2 25	2 50	3 22	4 21	5 3[illegible]	5 52	6 22	6 52	8 07	...	...	...
Սամաթիա	6 56	7 28	7 51	8 28	8 57	9 28	9 57	10 28	0 56	11 58	12 56	1 28	1 56	2 28	2 56	3 26	4 26	5 27	5 56	6 26	6 56	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	7 02	7 34	7 57	8 34	9 03	9 34	10 03	10 34	11 02	12 04	1 02	1 34	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 33	6 02	6 32	7 02	...	...	...	...
Գում—գաբու	7 08	7 38	8 01	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 08	12 08	1 08	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 38	6 08	6 38	7 08	8 23	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 09	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 46	6 16	6 46	7 16	8 32	...	...	...

Վարը ծրարներն անխափ կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ [illegible] կառախմբով մէջ միայն [illegible] ցնոր տնօրինութիւն, թիւ 10, 14, 43, 47 և թիւ 49 կառախումբերը միայն վայրկեան մը կանգ պիտի առնուն ի Չէքմէճէ [illegible]։ 1